

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เพื่อให้การศึกษาค้นคว้าวิจัยครั้งนี้เป็นไปตามลำดับขั้นตอน ผู้วิจัยนำเสนอเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยครั้งนี้ ดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับการศึกษาแบบเรียนร่วม
  - 1.1 ความหมายของการศึกษาแบบเรียนร่วม
  - 1.2 ปรัชญาและแนวคิดของการศึกษาแบบเรียนร่วม
  - 1.3 ประโยชน์ของการศึกษาแบบเรียนร่วม
  - 1.4 การจำแนกความพิการเพื่อการศึกษาแบบเรียนร่วม
  - 1.5 หลักการและแนวทางการศึกษาแบบเรียนร่วม
  - 1.6 นโยบายการศึกษาแบบเรียนร่วม
  - 1.7 รูปแบบของการจัดการศึกษาแบบเรียนร่วมในประเทศไทย
2. แนวคิดเกี่ยวกับการเรียนร่วมสำหรับเด็กบกพร่องทางการเรียนรู้
  - 2.1 ความหมายของเด็กบกพร่องทางการเรียนรู้
  - 2.2 ประเภทของเด็กบกพร่องทางการเรียนรู้
3. แนวทางการบริหารการศึกษาแบบเรียนร่วมสำหรับเด็กบกพร่องทางการเรียนรู้
  - 3.1 ด้านนโยบาย
  - 3.2 ด้านบุคลากร
  - 3.3 ด้านหลักสูตรและการประเมินผล
  - 3.4 ด้านงบประมาณ
  - 3.5 ด้านการนิเทศติดตามและประเมินผล
4. บทบาทการจัดการศึกษาแบบเรียนร่วมของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 2
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
  - 5.1 งานวิจัยในประเทศ
  - 5.2 งานวิจัยต่างประเทศ

แนวคิดเกี่ยวกับการศึกษาแบบเรียนร่วม

1. ความหมายของการศึกษาแบบเรียนร่วม

ผดุง อารยะวิญญู (2542ก, หน้า 2) ได้ให้ความหมายของการจัดการศึกษาแบบเรียนร่วม ไว้ดังนี้

1. การเรียนร่วมเต็มเวลา (Mainstreaming) หมายถึง จัดให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษ ได้มีโอกาสเรียนในชั้นเรียนเดียวกันกับเด็กปกติตลอดเวลาที่เด็กอยู่ในโรงเรียนเด็กปกติ ได้รับบริการการเรียนการสอนและบริการนอกห้องเรียนอย่างไร เด็กที่มีความต้องการพิเศษก็ได้รับบริการ เช่นนั้น จุดประสงค์ของการเรียนร่วมเต็มเวลา คือ เพื่อให้เด็กเข้าใจซึ่งกันและกัน ตอบสนองความต้องการซึ่งกันและกัน และมีปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกันระหว่างเด็กปกติกับเด็กที่มีความต้องการพิเศษเด็กปกติจะยอมรับความหลากหลายของมนุษย์เข้าใจว่าคนเราเกิดมาไม่จำเป็นต้องเหมือนกันทุกอย่าง ท่ามกลางความแตกต่างนั้น มนุษย์เราก็ต้องการความรัก ความสนใจ ความเอาใจใส่เช่นเดียวกันทุกคน

2. การเรียนร่วมบางเวลา (Integration) หมายถึง การจัดให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษ เข้าเรียนร่วมในโรงเรียนเดียวกับเด็กปกติ แต่เด็กเหล่านี้อาจถูกจัดให้อยู่รวมกันเป็นชั้นพิเศษในโรงเรียนปกติ เด็กเรียนวิชาหลักในชั้นพิเศษ โดยมีครูประจำชั้นเป็นผู้สอน แต่ในบางวิชาซึ่งส่วนมากไม่ใช่วิชาทักษะ เด็กมีโอกาสไปเรียนร่วมกับเด็กปกติ หรือเด็กอาจมีส่วนร่วมกิจกรรมต่างๆของโรงเรียน เช่น กิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี กีฬา งานแสดงต่างๆของโรงเรียน เป็นต้น โดยคาดหวังว่าเด็กที่มีความต้องการพิเศษจะมีโอกาสแสดงออกและมีปฏิสัมพันธ์กับเด็กปกติ

เบญญา ชลธารินทร์ (2544, หน้า 2 อ้างอิงใน นพดล ฐลีจันทร์, 2546, หน้า 13) ได้ให้ความหมายการศึกษาแบบเรียนร่วม ไว้ว่า เป็นการศึกษาสำหรับทุกคนโดยรับเข้ามาเรียนรวมกัน ตั้งแต่เริ่มเข้ารับการศึกษา และจัดให้มีบริการพิเศษตามความต้องการของแต่ละบุคคล

คอฟแมน (1975 อ้างอิงใน ภูฟ้า เสวกพันธ์, 2552, หน้า 13) กล่าวว่า การศึกษาร่วม หมายถึง การจัดการศึกษาให้แก่เด็กพิเศษ และเด็กปกติ เรียนร่วมกันตามแผนการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยพิจารณาตามแผนการศึกษารายบุคคล และกระบวนการศึกษาอย่างต่อเนื่อง มีการกำหนดหน้าที่รับผิดชอบของบุคลากรการบริหาร สอน และสนับสนุน ทั้งการศึกษาปกติ และการศึกษาพิเศษ

การศึกษาร่วม หมายถึง ครูทำงานร่วมกับนักเรียนในบริบทที่เหมาะสมกับนักเรียนที่มีความหลากหลายนอกจากนี้ครูอาจจะต้องเป็นผู้สร้างทางเลือกและเป้าหมายให้กับเด็กนักเรียน

การจัดการศึกษาแบบเรียนร่วมนั้นหมายถึงว่า ไม่มีเส้นกั้นเขตระหว่างความปกติ หรือ ผิดปกติพิการหรือไม่พิการ ดังกล่าวแล้วว่า คำว่า “ปกติ” นั้นมีความหมายกว้างขวางมาก เด็กที่ เรียกว่าเด็กปกติเองก็มีปัญหาหลายๆอย่างเหมือนกับเด็กพิการ

การจัดการศึกษาแบบเรียนร่วมเกิดจากสมมุติฐานที่กล่าวว่านักเรียนควรเรียนรู้เริ่มต้น ในชั้นเรียนปกติโดยขึ้นอยู่กับความต้องการของพวกเขาและจึงเปลี่ยนไปในสภาพแวดล้อมที่จำกัด กว้างานวิจัยได้แสดงว่าการศึกษาร่วมได้ช่วยพัฒนาวิถีทางแห่งความแตกต่างของนักเรียน การพัฒนาทางด้านสังคม พุทธิพิสัย ทักษะการเคลื่อนไหวทางกายภาพเป็นสิ่งจำเป็น (Heston, 2004 อ้างอิงใน ฎุฬฟ้า เสวกพันธ์, 2552, หน้า 13-14)

ตามที่กล่าวมาสรุปได้ว่า การศึกษาแบบเรียนร่วม หมายถึงการจัดการศึกษาให้เด็ก พิการเรียนร่วมกับเด็กปกติในโรงเรียน โดยโรงเรียนต้องจัดการศึกษาให้เหมาะสม และ จัดบริการพิเศษให้กับเด็กพิการตามความเหมาะสม เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ และสามารถใช้ชีวิตอยู่ใน สังคมได้อย่างมีความสุข

2. ปรัชญาและแนวคิดของการศึกษาแบบเรียนร่วม

ในการจัดโครงการเรียนร่วมระหว่างเด็กปกติกับเด็กมีความต้องการพิเศษนั้น ทุกฝ่ายที่ เกี่ยวข้องจะต้องมีความเชื่อในสิ่งเดียวกันเชื่อในปรัชญาการศึกษาพิเศษ เชื่อในปรัชญาของการอยู่ ร่วมกันและเท่าเทียมกันของผู้คนในสังคม

นักการศึกษาพิเศษได้เสนอปรัชญาของการเรียนร่วมจากพื้นฐาน 3 ประการ ดังที่บังกอร์ ตันปาน (2530 อ้างอิงใน ฎุฬฟ้า เสวกพันธ์, 2552, หน้า 3) ได้สรุปไว้ดังนี้

1. มนุษย์ทุกคนย่อมมีสิทธิเท่าเทียมกันใน โอกาสทางการศึกษา ดังนั้นการจัด การศึกษาจึงจัดบริการทางการศึกษาให้แก่มนุษย์ทุกคน โดยไม่แบ่งแยกความบกพร่อง หรือฐานะ เศรษฐกิจและสังคมการ จึงควรจัดโครงการและปรับปรุงการปฏิบัติให้เหมาะสมกับความต้องการ จำเป็นของแต่ละบุคคล

2. มนุษย์ทุกคนย่อมมีสิทธิเท่าเทียมกันในการอยู่ร่วมในสังคม ดังนั้นการจัดเตรียม ความพร้อม ก่อหน่วยเรียนและวัยเรียน เพื่อให้เด็กพิเศษอยู่ร่วมกับเด็กปกติ ย่อมก่อให้เกิดคุณค่า และสร้างสรรค์สังคม เพราะเด็กเหล่านี้จะมีความเข้าใจอันดีต่อกัน มีการยอมรับซึ่งกันและกัน เมื่อ เด็กเหล่านี้เติบโตเป็นผู้ใหญ่ จะไม่เกิดแบ่งแยกความแตกต่างของมนุษย์ในสังคม

3. การเรียนการสอน ในชั้นเรียนย่อมสนองตามความแตกต่างแต่ละบุคคลดังนั้นการ จัดเด็กพิเศษ ให้เข้าเรียนในชั้นเรียนร่วม จึงควรได้มีการปรับปรุงการเรียนการสอน ให้เป็นการสอน เพื่อบุคคลทั่วไป เพื่อให้พัฒนาความพร้อม และความรู้ความสามารถของผู้เรียนทุกคนให้

พัฒนาการทุกด้าน ด้วยวิธีการและกิจกรรมที่เหมาะสมกับความสามารถของแต่ละบุคคล เพื่อให้เกิดศักยภาพที่จะดำรงชีพอยู่ในสังคม ได้อย่างเหมาะสม

ผดุง อารยะวิญญู (2542, หน้า 30) ได้เสนอแนวคิดที่ส่งเสริมการศึกษาแบบเรียนร่วม ดังนี้

1. ความหลากหลายเป็นสิ่งที่มีค่า
2. นักเรียนทุกคนเป็นสมาชิกของกลุ่ม (ใหญ่)
3. กระบวนการเรียนรู้เป็นกระบวนการที่ต่อเนื่อง นักเรียนไม่มีความพร้อมก็สามารถเรียนได้ ความพร้อมจะตามมาภายหลัง
4. ทุกคนไม่ว่าเด็กหรือผู้ใหญ่ต่างเป็นสมาชิกของคม จึงไม่จำเป็นต้อง มีลำดับชั้น ทุกคนเท่าเทียมกัน

5. การสอบตกของนักเรียนบอกเป็นนัยว่าวิธีการเรียนการสอนที่ใช้ยังไม่เหมาะสม ควรมีการเปลี่ยนแปลง

นักการศึกษาพิเศษ (ภูฟ้า เสวกพันธ์, 2552, หน้า 4-6) ได้กล่าวสรุปแนวคิดสำคัญดังนี้

1. แนวคิดการนำเด็กเข้าสู่สภาวะปกติมากที่สุด เป็นแนวคิดหลักของการศึกษาในปัจจุบัน ที่ช่วยให้เด็กที่มีความบกพร่องประเภทต่างๆสามารถปฏิบัติกิจวัตรประจำวันทั่วไปได้ดีขึ้น

2. แนวคิดการเรียนการสอนเป็นรายบุคคล เป็นการจัดการเรียนการสอนที่มีลักษณะที่เหมาะสม สอดคล้องกับลักษณะเฉพาะของเด็กพิเศษแต่ละประเภท แต่ละคน เพื่อให้เด็กที่มีความบกพร่องนั้น มีพัฒนาการด้านต่างๆสูงสุดตามศักยภาพของตน

3. แนวคิดการจัดการเรียนการสอน แบบไม่แยกประเภทตามความบกพร่อง เป็นการจัดบริการให้แก่เด็กพิเศษตั้งแต่แรกเริ่ม โดยไม่บรรจุเด็กเข้าในความบกพร่องด้านใดด้านหนึ่งเพื่อประโยชน์ต่อการพิจารณาว่าปัญหาต่างๆเกิดจากความบกพร่องหรือเป็นความล่าช้าทางวุฒิภาวะ ซึ่งสามารถกระตุ้นพัฒนาการให้เท่าทันเด็กปกติในเวลาอันควร

4. แนวคิดการเน้นสิ่งที่ปฏิบัติจริง ในชีวิตประจำวันเป็นการจัดการเรียนการสอนให้แก่เด็กพิเศษ โดยการส่งเสริมให้เด็กที่มีความบกพร่องด้านต่างๆมีความสามารถที่จะปฏิบัติภารกิจประจำวันได้

5. แนวคิดการประสานงานระหว่างงานวิชาชีพสาขาต่างๆเป็นการจัดการประสานงานในการจัดการเรียนการสอนให้เด็กพิเศษอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ นักวิชาชีพสาขาต่างๆรวมทั้งครอบครัวของเด็กพิเศษ เฉพาะบุคลากรเหล่านี้จะมีความสามารถในการพัฒนาเด็กในสาขาที่ต่างกันตามความรู้ของแต่ละบุคคล

6. แนวคิดทางพฤติกรรมนิยม เป็นการจัดการเรียนการสอนให้แก่เด็กพิเศษ เพื่อควบคุมหรือเปลี่ยนพฤติกรรมที่สามารถสังเกตได้โดยใช้หลักการวางเงื่อนไขหรือการเสริมแรงซึ่งความเชื่อที่ว่าครูผู้สอนควรมุ่งความสนใจมายังพฤติกรรมซึ่งวัดและสังเกตได้หรือพยายามเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมภายในที่ต้องการให้เกิดภายในตัวผู้เรียน ออกมาเป็นพฤติกรรมภายนอกที่สามารถสังเกตและวัดได้ แนวคิดนี้มีอิทธิพลต่อนักการศึกษาพิเศษ ในการจัดการเรียนการสอน การวางเงื่อนไขที่ตามมา การเสริมแรง หลักการจัดการเรียนการสอน การวางแผนการศึกษารายบุคคล

7. แนวคิดทางนิเวศวิทยา เป็นการจัดการเรียนการสอนให้แก่เด็กพิเศษ โดยการปรับตัวเข้าหากันระหว่างเด็กพิเศษกับสิ่งแวดล้อมเพื่อให้เด็กเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน

สรุปได้ว่าการศึกษาแบบเรียนร่วม เชื่อในปรัชญาของการอยู่ร่วมกันและความเท่าเทียมกันในสังคม เชื่อในแนวคิดที่ส่งเสริมการศึกษาแบบเรียนร่วมเพื่อให้เด็กได้มีโอกาสในการเรียนรู้ การปรับตัวสามารถใช้ชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

3. ประโยชน์ของการศึกษาแบบเรียนร่วม

นางลักษณ์ วิรัชชัย (2544, หน้า 9-11 อ้างอิงใน เอกสารประกอบการอบรมโครงการโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม, 2551) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการเรียนร่วมแบบรวมพลังว่ามีประโยชน์ต่อฝ่ายต่างๆ ดังนี้

1. ประโยชน์ต่อตัวเด็กพิการ มีโอกาสเรียนรู้โลกและสภาพการณ์ที่เป็นจริง มีโอกาสเข้าเรียนในโรงเรียนใกล้บ้าน มีโอกาสมีปฏิสัมพันธ์กับเด็กปกติ มีเพื่อน และมีสังคม มีใช้ถูกแยกออกไปเป็นประชากรชั้นสอง

2. ประโยชน์ต่อตัวครู ครูผู้สอนปกติและครูสอนวิชาการศึกษาพิเศษมีโอกาสทำงานร่วมกันเป็นทีม ทำทนายความสามารถของครูที่ไม่เคยสอนเด็กพิการมาก่อน มีโอกาสเรียนรู้ ยอมรับ และเข้าใจเด็กพิการ เป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่จะนำไปสู่เด็กปกติในชั้นยอมรับและเข้าใจ มีโอกาสในการติดต่อประสานงานกับองค์กร หน่วยงานในชุมชน และครอบครัวมากขึ้น รู้จักเด็กและครอบครัวดีมากยิ่งขึ้น ภาคภูมิใจที่ได้ทำหน้าที่ครูอย่างสมบูรณ์ เรียนรู้จากชุมชน นำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ประโยชน์

3. ประโยชน์ต่อตัวเด็กปกติ คือเข้าใจสภาพความแตกต่างระหว่างบุคคลโดยเฉพาะในเรื่องความพิการ มีโอกาสพัฒนาคุณธรรมด้านความเมตตา กรุณา การให้ความช่วยเหลือ การทำงานเป็นทีมและความไม่เอาตัวเขาเปรียบ มีโอกาสสัมผัสกับสภาพที่แท้จริงของโลก เข้าใจสภาพความแตกต่างระหว่างบุคคลโดยเฉพาะในเรื่องความพิการ

4. ประโยชน์ต่อโรงเรียน ได้ทำบทบาทในการพัฒนาเด็กนักเรียนครบทุกด้านตามที่กำหนดไว้เป็นเป้าหมายของการจัดการศึกษาอย่างแท้จริง โดยมีการใช้ทรัพยากรอย่างประหยัดและคุ้มค่า

5. ประโยชน์ต่อครอบครัว หน่วยงาน และองค์กรได้ขยายขอบข่ายการดำเนินงานมีผลทำให้การดำเนินงานตามภาระหน้าที่ที่มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

6. ประโยชน์ต่อรัฐบาลประหยัดงบประมาณในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิการสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในสิ่งอื่นที่จำเป็นและรีบด่วน

สุวิมล พุกประยูรและศรีสมร ทินานนท์ (2538, หน้า 43 อ้างอิงใน นพดล ภูลีจันทร์, 2546) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการเรียนร่วม ไว้ดังนี้

1. ทางด้านการเรียน เด็กได้มีโอกาสเรียนตามลำดับชั้นในโรงเรียนปกติโดยไม่มีข้อยกเว้น

2. ทางสังคม เด็กสามารถปรับตัวให้เข้ากับสังคมปกติได้ดียิ่งขึ้น มีเพื่อนมากขึ้น

3. การเปลี่ยนเจตคติเด็กปกติจะมีความเคยชินกับเด็กพิการมากขึ้น เพราะได้เรียนร่วมกันจึงไม่เห็นว่าเป็นมนุษย์ประหลาด นอกจากนี้เด็กยังเรียนรู้ว่า เด็กพิการต้องการความช่วยเหลืออะไรบางอย่างจะมีความเข้าใจต่อเด็กพิการดีขึ้นยอมรับและแสดงความเอื้อเฟื้อมากขึ้น

4. ประหยัดงบประมาณของรัฐบาลเมื่อเด็กพิการสามารถเรียนร่วม ในโรงเรียนปกติได้รัฐก็ไม่จำเป็นต้องสร้างโรงเรียนพิเศษเฉพาะสำหรับเด็กพิการ

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า การจัดการเรียนร่วมจะให้ประโยชน์ในด้านประสิทธิภาพตรงในชีวิตประจำวันแก่เด็กพิเศษ ทั้งในการทำงานร่วมกันและการแข่งขันกับผู้อื่นในสภาพที่แท้จริงทำให้สามารถปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมในสังคมได้ อันจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตให้สามารถดำรงอยู่ได้อย่างมีความสุขต่อไป

4. การจำแนกความพิการเพื่อการศึกษาแบบเรียนร่วม

คณะกรรมการคัดและจำแนกความพิการเพื่อการศึกษากระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดบุคคลที่มีความบกพร่องที่ต้องการการศึกษาพิเศษไว้ 9 ประเภท คือ

1. บุคคลที่มีความบกพร่องทางการเห็น หมายถึงบุคคลที่สูญเสียการเห็นตั้งแต่ระดับเล็กน้อยจนถึงตาบอดสนิท คนตาบอดหากตรวจวัดความชัดของสายตาง่ายดีเมื่อแก้ไขแล้วอยู่ในระดับ 6 ส่วน 60 หรือ 20 ส่วน 200(20/200) ลงมาจนถึงตาบอดสนิท คนเห็นเลือนราง หากตรวจวัดความชัดของสายตาง่ายดีเมื่อแก้ไขแล้วอยู่ระดับระหว่าง 6 ส่วน 18 หรือ 20 ส่วน 70 ถึง 6 ส่วน 60 หรือ 20 ส่วน 200 หรือมีลานสายตาแคบกว่า 30 องศา

2. บุคคลที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน หมายถึงเด็กที่สูญเสียการได้ยินซึ่งอาจจะ เป็นเด็กหูตึงหรือเด็กหูหนวกก็ได้เด็กหูหนวก หมายถึง เด็กที่สูญเสียการได้ยิน 90 เดซิเบลขึ้นไป วัดด้วยเสียงบริสุทธิ์ ณ ความถี่ 100,1000 และ 2000 เฮอรัซท์ เด็กหูตึง หมายถึง เด็กที่ สูญเสียการได้ยิน ระหว่าง 26 – 89 เดซิเบล

3. บุคคลที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาหมายถึงคนที่มีพัฒนาการช้ากว่าคนปกติ ทั่วไป เมื่อวัดสติปัญญาโดยใช้แบบทดสอบมาตรฐานแล้ว มีสติปัญญาต่ำกว่าบุคคลปกติและ ความสามารถในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมต่ำกว่าเกณฑ์ปกติอย่างน้อย 2 ทักษะหรือมากกว่า

4. บุคคลที่มีความบกพร่องทางร่างกายหรือสุขภาพ หมายถึง คนที่มีอวัยวะไม่สมส่วน อวัยวะไม่สมส่วนอวัยวะส่วนใดส่วนหนึ่งหรือหลายส่วนขาดหายไป กระดูกและกล้ามเนื้อพิการ เจ็บป่วยเรื้อรัง รุนแรง มีความพิการของระบบประสาท มีความลำบากในการเคลื่อนไหว ซึ่งเป็น อุปสรรคต่อการศึกษาในสภาพปกติ ทั้งนี้ ไม่รวมคนที่มีความบกพร่องทางประสาทสัมผัส ได้แก่ ตาบอด หูหนวก

5. บุคคลที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้หมายถึง คนที่มีความบกพร่องอย่างใดอย่าง หนึ่ง หรือหลายอย่างในกระบวนการพื้นฐานทางจิตวิทยาที่เกี่ยวกับความเข้าใจ หรือการใช้ ภาษา อาจเป็นภาษาพูดและ/หรือภาษาเขียน ซึ่งจะมีผลทำให้มีปัญหาในการฟัง การพูด การ คิด การอ่าน การเขียน การสะกด หรือการคิดคำนวณ รวมทั้งสภาพความบกพร่องในการรับรู้ สมองได้รับบาดเจ็บ การปฏิบัติงานของสมองสูญเสียไปซึ่งทำให้มีปัญหาในการอ่าน และ ปัญหาในการเข้าใจภาษา ทั้งนี้ ไม่รวมคนที่มีปัญหาทางการเรียนเนื่องจากสภาพบกพร่อง ทางการเห็น การได้ยิน การเคลื่อนไหวปัญญาอ่อน ปัญหาทางอารมณ์ หรือความด้อยโอกาส เนื่องจากสิ่งแวดล้อมวัฒนธรรมหรือเศรษฐกิจ

6. บุคคลที่มีความบกพร่องทางการพูดและภาษา หมายถึง บุคคลที่มีความบกพร่อง ในเรื่องของการออกเสียงพูด เช่น เสียงผิดปกติ อัตราความเร็วและจังหวะการพูดผิดปกติ หรือคน ที่มีความบกพร่องในเรื่องความเข้าใจและหรือการใช้ภาษาพูด การเขียน และหรือระบบ สัญลักษณ์อื่นที่ใช้ในการติดต่อสื่อสาร ซึ่งอาจเกี่ยวกับรูปแบบของภาษา เนื้อหาของภาษาและ หน้าที่ของภาษา

7. บุคคลที่มีความบกพร่องทางด้านอารมณ์ หมายถึงคนที่มีพฤติกรรมเบี่ยงเบนไป จากปกติเป็นอย่างมาก และปัญหาทางพฤติกรรมนั้นเป็นไปอย่างต่อเนื่อง ไม่เป็นที่ยอมรับทาง สังคมหรือวัฒนธรรม

8. บุคคลออกতিสตติก หมายถึง บุคคลที่มีความบกพร่องทางพัฒนาการด้านสังคม ภาษา และการสื่อความหมาย พฤติกรรมอารมณ์ และจินตนาการ ซึ่งมีสาเหตุเนื่องมาจากการทำงานในหน้าที่บางส่วนของสมองที่ผิดปกติไป และความผิดปกตินี้พบได้ก่อนวัย 30 เดือน

9. พิกการซ้ำซ้อน หมายถึง คนที่มีสภาพความบกพร่องหรือความพิการมากกว่าหนึ่งประเภทในบุคคลเดียวกัน เช่น คนปัญญาอ่อนที่สูญเสียการได้ยิน เป็นต้น

5. หลักการจัดศึกษาแบบเรียนร่วม

ตามปฏิญญาขององค์การทางการศึกษาและวัฒนธรรม (UNESCO, 2001 อ้างอิงใน นพดล ฐลีจันทร์, 2546, หน้า 19) ว่าด้านสิทธิของเด็กทุกคนที่จะได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้รับการศึกษาที่สนองความต้องการที่แตกต่างกัน โรงเรียนต้องจัดการศึกษาให้กับเด็กทุกคนอย่างเหมาะสม ซึ่งเป็นแนวคิดในการจัดการศึกษาเพื่อทุกคน (Education for All) ดังนั้นการจัดการเรียนร่วมจึงสนองหลักการดังนี้

1. ให้เกิดความยุติธรรมในสังคม(social justice)

2. เน้นความสามารถของเด็ก และความเท่าเทียมกันในสังคมตามสภาวะปกติ (normalization) ไม่แยกจากชุมชนและในสภาพแวดล้อมที่มีข้อจำกัดน้อยที่สุด ซึ่งในโรงเรียนการศึกษาพิเศษเฉพาะความพิการ เด็กจะถูกจำกัดอยู่ในวงแคบเฉพาะในกลุ่มของผู้บกพร่องด้วยกัน แต่ในโรงเรียนทั่วไป ครู นักเรียน และชุมชนจะต้องทำความเข้าใจและยอมรับให้เป็นส่วนหนึ่งของสังคมด้วย (Alper and Ryndak, 1999 อ้างอิงใน นพดล ฐลีจันทร์, 2546)

สรุปได้ว่าหลักการศึกษาแบบเรียนร่วมต้องสนองหลักการเรื่องความยุติธรรมในสังคมและเน้นความสามารถของเด็กและความเท่าเทียมกันในสังคม

6. นโยบายการศึกษาแบบเรียนร่วม

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ได้ให้ความสำคัญต่อการศึกษาเพื่อคนพิการ ไว้ในมาตรา 43 โดยระบุว่า “บุคคลย่อมมีสิทธิเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปี ที่รัฐจะต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย” ในมาตรา 52 ระบุว่า “บุคคลย่อมมีสิทธิเสมอกันในการรับบริการทางสาธารณสุขที่ได้มาตรฐาน และผู้ยากไร้มีสิทธิได้รับการรักษาพยาบาลจากสถานบริการสาธารณสุขของรัฐ โดยไม่เสียค่าใช้จ่ายทั้งนี้ ตามกฎหมายบัญญัติ” มาตรา 55 ระบุว่า “บุคคลซึ่งพิการหรือทุพพลภาพ มีสิทธิได้รับสิ่งอำนวยความสะดวกอันเป็นสาธารณะและความช่วยเหลืออื่นจากรัฐ ทั้งนี้ตามกฎหมายบัญญัติ” และมาตรา 80 วรรคสอง ระบุว่า “รัฐต้องสงเคราะห์คนชรา ผู้ยากไร้ ผู้พิการหรือทุพพลภาพและผู้ด้อยโอกาส ให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีและพึ่งตนเองได้”

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้กล่าวถึงสิทธิทางการศึกษาของคนพิการไว้ในมาตรา 10 ระบุว่า “การจัดการศึกษาต้องจัดให้บุคคลที่มีสิทธิและโอกาสเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย

การจัดการศึกษาสำหรับบุคคลพิการซึ่งมีความบกพร่องทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคม การสื่อสารและการเรียนรู้ หรือมีร่างกายพิการ หรือทุพพลภาพหรือบุคคลซึ่งไม่สามารถพึ่งตนเองได้ หรือไม่มีผู้ดูแลหรือด้อยโอกาส ต้องจัดให้บุคคลดังกล่าวมีสิทธิและโอกาสได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นพิเศษ

การศึกษาสำหรับคนพิการในวรรคสอง ให้จัดตั้งแต่แรกเกิดหรือแรกพบความพิการ โดยไม่เสียค่าใช้จ่ายและให้บุคคลดังกล่าวได้รับสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษาตามเกณฑ์และวิธีการกำหนดในกฎกระทรวง

กระทรวงศึกษาธิการประกาศให้ “ พ.ศ. 2542 เป็นปีการศึกษาเพื่อความพิการ” และในปี พ.ศ. 2543 กระทรวงศึกษาธิการ ยังให้ความสำคัญเรื่องนี้อย่างต่อเนื่อง โดยมีนโยบายและเจตนารมณ์ที่จะขยายโอกาสทางการศึกษา และบริหารการศึกษาให้ทั่วถึงและมีคุณภาพ ได้กำหนดนโยบายว่า “คนพิการทุกคนต้องได้เรียน โดยได้รับการพัฒนาคุณภาพชีวิตเพื่อพัฒนาตนเองและสังคม” ทางสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้สนองนโยบายโดยเน้นการประกันโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐานให้กับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ได้พัฒนาเต็มศักยภาพทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม สติปัญญา ให้ช่วยเหลือตนเองและสังคม ไม่เป็นภาระของผู้อื่น (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2541, หน้า 10) ซึ่งประกันโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐานให้ได้มาตรฐานและมีคุณภาพดังต่อไปนี้

1. การประกันโอกาส เด็กที่มีความต้องการพิเศษจะต้องได้รับการการศึกษาพิเศษรูปแบบเรียนรวมตามความเหมาะสม
2. การประกันคุณภาพ เด็กที่มีความต้องการพิเศษจะต้องได้รับการพัฒนาคุณลักษณะที่เหมาะสมอย่างรอบด้าน คือ มีสุขภาพดี มีความรู้ความสามารถเต็มศักยภาพ ช่วยเหลือตนเองได้ และอยู่ในสังคมได้อย่างเป็นสุข
3. การประกันประสิทธิภาพ มีระบบการบริหารและการจัดการที่ช่วยให้การจัดการศึกษารูปแบบเรียนรวมในโรงเรียนประถมศึกษาบรรลุเป้าหมาย (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2541, หน้า 10 อ้างอิงใน นพดล ฐิติจันทร์, 2546, หน้า 13)

สรุปได้ว่า รัฐบาลไทยตั้งแต่ พ.ศ. 2540 มีนโยบาย การศึกษาแบบเรียนร่วมมาโดยตลอด และกระทรวงศึกษาธิการก็ให้ความสำคัญเรื่องนี้อย่างต่อเนื่อง

7. รูปแบบของการจัดการศึกษาแบบเรียนร่วมในประเทศไทย

รูปแบบการจัดการเรียนร่วม มีนักการศึกษาหลายท่านได้กล่าวถึงรูปแบบการเรียนร่วมตามลำดับดังนี้

ผดุง อารยะวิญญู (2539, หน้า 187-189) ได้เสนอรูปแบบการจัดการเรียนร่วม ดังนี้

1. เรียนร่วมในชั้นเรียนปกติ
2. เรียนร่วมชั้นปกติและมีครูพิเศษให้คำแนะนำปรึกษา
3. เรียนร่วมชั้นปกติและรับบริการจากครูเรียนสอน
4. เรียนร่วมชั้นปกติและรับบริการจากครูเสริมวิชา
5. ชั้นเรียนพิเศษในโรงเรียนปกติ และเรียนร่วมบางเวลา
6. ชั้นพิเศษในโรงเรียน

เบญจมา ชลธารินทร์ (2538, หน้า 71 อ้างอิงใน เอกสารประกอบการอบรมโครงการโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม, 2551) ได้แบ่งรูปแบบการจัดการเรียนร่วมออกเป็น

รูปแบบที่ 1 ชั้นเรียนปกติเต็มวัน จัดให้นักเรียนที่เคยได้รับบริการทางการพิเศษ มาแล้ว แต่ปัจจุบันสามารถเรียนร่วมในชั้นเรียนปกติได้แล้ว

รูปแบบที่ 2 การจัดบริการทางอ้อม ทำได้ดังนี้

1. การฝึกอบรมครูประจำการในเรื่องต่างๆ เช่น เทคนิคการสอน
2. การประชุมบรรยายพิเศษให้กับนักเรียนปกติเกี่ยวกับความพิการ กระตุ้นให้เกิดการยอมรับเด็กพิเศษในหมู่เด็กปกติ
3. ครูพิเศษอาจร่วมประชุมกับครูประจำชั้นเรียนต่างๆ และทำความเข้าใจเกี่ยวกับ รูปแบบของระบบสื่อสารของเด็กพิการ
4. เด็กปกติอาจได้รับการฝึกอบรมจากครูการศึกษาพิเศษเพื่อทำหน้าที่เป็นผู้ช่วยในชั้นเรียนปกติ

รูปแบบที่ 3 ชั้นเรียนปกติกับการให้คำปรึกษาแนะนำพร้อมสื่อวัสดุอุปกรณ์พิเศษจากผู้เชี่ยวชาญและเป็นผู้ที่มีประสบการณ์ทำหน้าที่ต่างๆ เช่น สังเกตเด็กในชั้นเรียนปกติ ให้คำแนะนำและข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ เอื้ออำนวยความสะดวกแก่ครูปกติด้านต่างๆ พร้อมจัดหาสื่อวัสดุอุปกรณ์พิเศษเพื่อให้การเรียนร่วมประสบผลสำเร็จ โดยครูปกติทำหน้าที่สอนเด็กพิเศษ โดยตรง

รูปแบบที่ 4 ชั้นเรียนปกติกับบริการครูเดินสอน ใช้เวลาส่วนใหญ่ในชั้นเรียนปกติ แต่ได้รับบริการช่วยเหลือสนับสนุนโดยตรงจากครูเดินสอนตามตารางที่กำหนด

รูปแบบที่ 5 ชั้นเรียนปกติกับบริการห้องสอนเสริมนักเรียนในชั้นเรียนปกติแต่ได้รับการสอนเพิ่มเติมหรือสอนซ่อมเสริมในห้องสอนเสริมต่างจากรูปแบบครูเดินสอน

รูปแบบที่ 6 ชั้นเรียนพิเศษกับชั้นเรียนปกตินักเรียนในชั้นเรียนพิเศษและเข้าเรียนร่วมในชั้นปกติมากขึ้นตามความเหมาะสม ครูการศึกษาพิเศษและครูปกติร่วมกันทำงานรับผิดชอบเด็กด้วยกัน

รูปแบบที่ 7 ชั้นเรียนพิเศษในชั้นเรียนปกตินักเรียนจะอยู่ในชั้นเรียนพิเศษตลอดเวลาจะมีความสัมพันธ์กับเด็กปกติเฉพาะด้านสังคมเท่านั้น

อภิสิทธิ์ เดชะคำภู (2544, หน้า 27-29) ได้จัดการเรียนร่วมเป็น 3 รูปแบบ คือ

1. จัดกลุ่มที่มีความต้องการพิเศษเข้าเรียนร่วมชั้นเรียนปกติเต็มเวลา
2. จัดเป็นชั้นเรียนพิเศษเฉพาะและเข้าเรียนร่วมกับเด็กปกติบางวิชา
3. จัดชั้นเรียนเฉพาะแต่เด็กที่มีความต้องการพิเศษได้มีกิจกรรมทางสังคมร่วมกับเด็ก

ปกติในโรงเรียน

จากที่กล่าวมาพอสรุปได้ว่า การจัดการเรียนร่วมลักษณะใดนั้น ขึ้นอยู่กับสภาพความบกพร่องและความพร้อมของเด็ก เด็กที่มีความบกพร่องน้อยและมีความพร้อมสูงอาจจัดให้เรียนร่วมเต็มเวลา เด็กที่มีความบกพร่องมาก และมีความพร้อมน้อย อาจจัดให้เรียนในชั้นเรียนพิเศษลดหลั่นกันไป

แนวคิดเกี่ยวกับการเรียนร่วมสำหรับเด็กบกพร่องทางการเรียนรู้

การศึกษาพิเศษในประเทศไทย จำกัดอยู่แต่เรื่องของเด็กพิการที่มองเห็นเด่นชัด เช่น เด็กหูหนวก ตาบอด ปัญญาอ่อน ร่างกายพิการ จริงๆแล้ว เรื่องราวเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ จึงไม่เป็นเรื่องใหม่ ในวงการการศึกษาพิเศษในประเทศไทย และหน่วยงานที่ได้รับความสนใจอย่างเป็นทางการครั้งแรกในประเทศไทยคือ สำนักงานการศึกษาเอกชน ซึ่งได้จัดโครงการนำร่อง เพื่อศึกษาปัญหาใน ปี พ.ศ. 2537-2539 สำนักคณะกรรมการประถมศึกษาแห่งชาติในปี พ.ศ. 2540 ดังนั้น การหันมาให้ความสนใจ กับปัญหาความยุ่งยากทางการเรียนรู้ น่าจะสอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาลในการพัฒนาคุณภาพของเยาวชนสู่ “อัจฉริยภาพ” (ศรียา นิยมธรรม, 2549, หน้า 31)

เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้มักได้รับการตัดสินให้เป็นเด็กปัญญาอ่อน เพราะเด็กเหล่านี้มีปัญหาบางอย่างคล้ายคลึงกับปัญหาของเด็กปัญญาอ่อนเด็กเหล่านี้จึงถูกจัดให้เรียนในชั้นเดียวกับเด็กปัญญาอ่อน ต่อมาในช่วงปี ค.ศ. 1940 ได้มีการศึกษาเกี่ยวกับเด็กเหล่านี้อย่างจริงจังและพบว่าเด็กเหล่านี้มีลักษณะที่แตกต่างจากเด็กปัญญาอ่อน ในปี ค.ศ. 1963 ดร.แซมูเอล เคิร์ค เป็นผู้ตั้งชื่อ

เด็กกลุ่มนี้ว่า Learning Disabilities หรือ เด็กที่มีปัญหาในการเรียนรู้ หรือผู้ที่มีความยุ่งยาก ลำบาก ในการเรียน ซึ่งเป็นคำที่ใช้กันแพร่หลาย

นับตั้งแต่ปี ค.ศ. 1990 เป็นต้นมา ศาสตร์ที่เกี่ยวกับเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ ได้แพร่หลายไปอย่างกว้างขวางในสหรัฐอเมริกา และประเทศที่พัฒนาแล้ว อีกทั้งในสหรัฐได้ออกกฎหมายใหม่เกี่ยวกับการศึกษาพิเศษ ชื่อ Individuals with disabilities Act ใช้ชื่อย่อว่า IDEA ในกฎหมายนี้เด็กที่มีปัญหาในการเรียนรู้เป็นกลุ่มหนึ่งที่ต้องได้รับการศึกษาพิเศษและเป็นกลุ่มที่มีจำนวนมากกว่าเด็กที่มีความต้องการพิเศษประเภทอื่นๆ (ผดุง อารยะวิญญู, 2544, หน้า 9-10)

1. ความหมายของเด็กบกพร่องทางการเรียนรู้

เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ หรือเด็กบกพร่องทางการเรียนรู้ ตรงกับภาษาอังกฤษว่า Learning Disabilities ใช้ชื่อย่อว่า LD

สำนักงานการศึกษาของสหรัฐ(ผดุง อารยะวิญญู, 2544, หน้า 2) ได้ให้คำนิยามว่า “ความบกพร่องทางการเรียนรู้” หมายถึงความผิดปกติของกระบวนการทางจิตวิทยา (Psychological process) อย่างหนึ่ง ซึ่งเกี่ยวข้องกับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้ภาษา การพูด หรือการเขียน ทำให้บุคคลที่มีความผิดปกติดังกล่าวด้อยความสามารถในการฟัง การคิด การพูด การอ่าน การเขียน หรือการคำนวณทางคณิตศาสตร์

เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้หมายถึง เด็กที่จะด้วยเหตุอะไรก็ตาม เด็กจะสอบตกหรือล้มเหลว ในการเรียนตามหลักสูตรที่เรียนกันตามปกติและเป็นผู้มีลักษณะการเรียนรู้ที่แปลกไปกว่าคนอื่น จึงจำเป็นที่จะต้องมียุทธวิธีการสอนที่จะช่วยเด็กให้เรียนรู้ได้ดีขึ้น(Farsald and Schamber, 1997 อ้างอิงใน ศรียา นิยมธรรม, 2549, หน้า 22)

คณะกรรมการร่วมแห่งชาติว่าด้วยปัญหาทางการเรียนรู้ (กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, 2546, หน้า 4) ระบุว่าเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ หมายถึงความผิดปกติที่มีลักษณะหลากหลาย ที่ปรากฏให้เห็นเด่นชัดถึงความยากลำบากในการฟัง การพูด การอ่าน การเขียน การให้เหตุผลและความสามารถทางคณิตศาสตร์ ความผิดปกตินี้เกิดขึ้นภายในตัวเด็ก โดยมิใช่สาเหตุสำคัญมาจากความบกพร่องของระบบประสาทส่วนกลาง ปัญหาบางอย่างอาจมีไปตลอดชีวิตของบุคคล นอกจากนี้บุคคลที่มีความบกพร่องดังกล่าว อาจแสดงถึงความไม่เป็นระบบระเบียบขาดทักษะทางสังคม แต่ปัญหาเหล่านี้ไม่เกื้อหนุนต่อสภาพความบกพร่องทางร่างกายอื่นๆ

สรุปได้ว่า เด็กบกพร่องทางการเรียนรู้หมายถึงเด็กที่มีความผิดปกติของกระบวนการทางจิตวิทยาซึ่งส่งผลให้ระดับความสามารถในการเรียนรู้ต่ำกว่าเด็กปกติในระดับอายุเดียวกัน โดยมีความบกพร่องทางด้าน การฟัง การพูด การอ่าน การเขียน การคิดคำนวณ และด้านสังคม

2. ประเภทของเด็กบกพร่องทางการเรียนรู้

เด็กที่มีปัญหาในการเรียนรู้ อาจจำแนกได้หลายประเภท นักวิชาการศึกษาพิเศษอาจจัดหมวดหมู่ของเด็กที่มีปัญหาในการเรียนรู้แตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับองค์ประกอบหลายประการ ปัญหาในการเรียนรู้อาจแฝงอยู่ในเด็กที่มีความต้องการพิเศษประเภทอื่นๆ ด้วย เช่น เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน เด็กที่มีความบกพร่องทางสายตา เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา หรือแม้แต่เด็กปัญญาเลิศบางคน เด็กที่มีปัญหาในการเรียนรู้ อาจจำแนกเป็นประเภทต่างๆตามลักษณะของปัญหาในการเรียนของเด็กดังนี้ (ผดุง อารยะวิญญู, 2544, หน้า 21-28)

1. ความบกพร่องทางการฟังและการพูด เด็กเหล่านี้อาจแสดงพฤติกรรมทางการพูดคือ มีพัฒนาการทางการพูดล่าช้า ไม่เข้าใจสัญลักษณ์ทางภาษา รู้คำศัพท์น้อย จำแนกเสียงพูดไม่ได้ ใช้อวัยวะในการพูดไม่ถูกต้องทำให้พูดไม่ชัด รู้ว่าจะพูดอะไร แต่พูดออกมาเป็นคำพูดไม่ได้ ไม่เข้าใจคำพูดของผู้อื่น พูดไม่เป็นประโยค พูดไม่ถูกหลักภาษาไทย ใช้คำศัพท์ไม่ตรงกับความหมายที่จะพูด พูดแล้วผู้อื่นฟังไม่รู้เรื่อง ไม่เข้าใจโครงสร้างทางภาษา เด็กบางคนมีปัญหาเพียงเล็กน้อย บางคนอาจมีปัญหาในระดับที่รุนแรงแตกต่างกันไปตามสภาพความบกพร่องทางการฟังและการพูดนี้ เรียกว่า อเฟเซีย (aphasia) เด็กที่มีปัญหาเช่นนี้เรียกว่า เด็กอเฟเซีย (aphasic child) ความผิดปกติในการฟังและการพูดของเด็กอเฟเซีย เป็นผลมาจากการได้รับบาดเจ็บทางสมอง (brain damage) อย่างไรก็ตามเด็กบางคนอาจพูดไม่ชัด เช่น การพูดด้วยเสียงขึ้นจมูก การพูดติดอ่างหรือการพูดไม่ชัดของเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน ความบกพร่องทางการพูดดังกล่าวไม่จัดอยู่ในกลุ่มนี้ เพราะไม่เป็นอาการของการไม่เข้าใจสัญลักษณ์ทางภาษา คำศัพท์ และโครงสร้างของประโยคเหมือนเด็กกลุ่มนี้

2. ความบกพร่องด้านการอ่าน เด็กที่มีปัญหาด้านการอ่านอาจแสดงพฤติกรรมดังนี้ จำตัวอักษรไม่ได้ ทำให้อ่านเป็นคำไม่ได้ จำตัวอักษรได้บ้าง แต่อ่านเป็นคำไม่ได้ ความสามารถในการอ่านต่ำกว่านักเรียนอื่นในชั้นเรียนเดียวกัน ระดับสติปัญญาของเด็กอยู่ในเกณฑ์เฉลี่ยหรือสูงกว่าเกณฑ์เฉลี่ย เมื่อวัดโดยใช้แบบทดสอบเชาว์ปัญญาที่เชื่อถือได้ เด็กบางคนอาจมีความไวในการใช้สายตา เด็กบางคนอาจมีความไวในการฟัง พูดไม่เป็นประโยค เด็กสามารถเข้าใจภาษาได้ดี หากให้เด็กฟังหรือมีคนอ่านหนังสือให้ฟัง หรือฟังจากเทป แต่ถ้าให้อ่านเองเด็กจะอ่านไม่ได้ อ่านไม่เข้าใจหรือจับใจความไม่ได้ อ่านคำโดยสลับตัวอักษร เช่น กบ เป็น บก ไม่เข้าใจว่าตัวอักษรใดมาก่อนหลัง ตัวอักษรโดยอยู่ทางซ้ายหรือขวา ไม่สามารถแยกเสียงสระในคำได้ เช่น ะหว่าง น้ำล่ง กับแมลง เด็กมักอ่านคำว่า แมลง เป็น แม-ลง เป็นต้น เด็กกลุ่มนี้มีคำศัพท์ทางวิชาการเรียกว่า ดิสเล็กเซีย (dyslexia) เด็กที่มีปัญหาในการอ่านเรียกว่า เด็กดิสเล็กเซีย (dyslexic child)

3. ความบกพร่องด้านการเขียน การเขียนเป็นทักษะสูงสุดของกระบวนการทางภาษา ซึ่งประกอบด้วยทักษะในการฟัง การอ่าน การพูดและการเขียน การเขียนเป็นการแสดงออก ซึ่งแนวความคิดของผู้เขียน ซึ่งผู้เขียนจะต้องนำคำในภาษามาร้อยเรียงกันอย่างเป็นระบบและถูกต้องตามหลักภาษาไทย เด็กที่มีปัญหาในการเรียนรู้มักมีความบกพร่องในการเรียงลำดับซึ่งเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เด็กไม่สามารถเขียนหนังสือได้ เด็กที่มีความบกพร่องทางการเขียน อาจแสดงพฤติกรรมรวมในการเขียนดังนี้

- 3.1 ไม่สามารถลอกคำที่ครูเขียนบนกระดานลงบนสมุดของนักเรียนได้อย่างถูกต้อง
- 3.2 เขียนประโยคตามครูไม่ได้
- 3.3 ไม่สามารถแยกรูปทรงเรขาคณิตได้
- 3.4 บางรายอาจมีปัญหาในการผูกเชือกทรงเท้าหรือใช้มือหยิบจับสิ่งของ
- 3.5 ใช้สายตาในการจดจำสิ่งของไม่ได้ หรือได้ไม่ดี เด็กอาจบอกได้ว่าภาพที่อยู่บนกระดานคือภาพอะไร แต่พอครูหยิบภาพออกไปให้พ้นสายตา เด็กจะจำภาพนั้นไม่ได้และบอกไม่ได้ว่าภาพที่เห็นเมื่อครูนี้คือภาพอะไร
- 3.6 เขียนไม่เป็นคำ อาจเป็นลายเส้นแต่อ่านไม่ได้
- 3.7 เขียนเป็นประโยคไม่ได้ เรียงคำไม่ถูก
- 3.8 รูปของตัวอักษรที่เขียนอาจไม่แน่นอน ตัวอักษรที่เด็กเขียนแต่ละครั้งอาจมีรูปทรงแตกต่างกันไป

ความบกพร่องทางการเขียนนี้ ไม่รวมไปถึงปัญหาของเด็กที่เขียนคำยากไม่ได้ อันเนื่องมาจากการที่เด็กไม่ตั้งใจเรียน เด็กขาดเรียนบ่อย หรือขี้เกียจอ่านหรือเขียนหนังสือ

ความบกพร่องทางการเขียนอาจจำแนกเป็น 3 ลักษณะคือ

ดิสกราฟเฟีย (Dysgraphia) หมายถึงการที่เด็กไม่สามารถเขียนหนังสือได้ เช่น จับดินสอไม่ได้ ลอกคำศัพท์หรือตัวอักษร หรือตัวเลข หรือรูปทรงทางเรขาคณิต จากกระดานลงบนสมุดของตนไม่ได้ หรือทำได้แต่ลายมืออ่านยาก

ความบกพร่องในการจำ (Recall Deficits) เด็กไม่สามารถจำสิ่งที่เห็นได้ เด็กอาจบอกชื่อสิ่งของได้ ในขณะที่เด็กกำลังจ้องมองสิ่งนั้นอยู่ แต่เมื่อครูทำสิ่งนั้นพ้นสายตาของเด็กไปแล้วเด็กจำสิ่งนั้นไม่ได้ เด็กมีความสามารถในการจำด้วยสายตา (visual memory) ไม่ดี

ความบกพร่องทางโครงสร้างของภาษา (Syntax Deficits) เด็กเหล่านี้สามารถเขียนหนังสือได้ดี แต่หากครูให้เขียนเรียงความ เขียนรายงาน เด็กอาจทำไม่ได้ เด็กอาจมีแนวคิดที่

จะเขียนแต่ไม่สามารถระบายความรู้สึกนึกคิดออกมาเป็นตัวอักษรได้บางคนอาจเขียนผิดหลักไวยากรณ์ของภาษาไทย

4. ความบกพร่องทางคณิตศาสตร์ คณิตศาสตร์เป็นวิชาที่ประกอบด้วยสัญลักษณ์เช่นเดียวกันกับวิชาภาษาไทย เด็กที่มีความบกพร่องในการรับรู้เกี่ยวกับสัญลักษณ์ อาจมีปัญหาในการเรียนคณิตศาสตร์ เด็กที่มีปัญหาดังกล่าว อาจแสดงพฤติกรรมดังต่อไปนี้

4.1 มีปัญหาในการบอกความสัมพันธ์แบบหนึ่งต่อหนึ่ง เช่นหากมีนักเรียนในชั้นอยู่ 30 คน เด็กทั่วไปมักจะเข้าใจว่า จำเป็นต้องจัดที่นั่งให้เด็ก 30 ที่ เพราะเด็ก 1 คนต้องการที่นั่งเพียง 1 ที่เท่านั้น แต่เด็กที่มีปัญหามักตอบไม่ได้ว่า เด็ก 30 คน ควรจัดที่นั่งให้กี่ที่

4.2 ไม่เข้าใจความหมายของจำนวนเด็กอาจนับเลข 1,2,3,4,5.... ได้ แต่ถ้าครูสั่งให้หยิบก้อนหินมาวางไว้ข้างหน้า 5 ก้อน เด็กจะปฏิบัติไม่ได้ การนับของเด็กเป็นการท่องจำ ไม่ใช่ความเข้าใจ

4.3 ไม่เห็นความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งที่ได้ยื่นกับสิ่งที่มองเห็น เด็กอาจจะออกเสียงนับเลข 1,2,3,4,5.... ได้ แต่ถ้าให้นับจำนวนนกในภาพบนกระดานเด็กจะนับไม่ได้

4.4 มีปัญหาในการจัดเรียงลำดับ

4.5 ไม่สามารถจำแนกวัตถุที่มีขนาดต่างกันในที่กองรวมกันอยู่ได้เช่น เมื่อครูสั่งให้แยกไม้บล็อคที่กองรวมกันอยู่ ออกเป็น 2 กอง กองหนึ่งมีขนาดเล็ก อีกกองหนึ่งเป็นไม้บล็อคที่มีขนาดใหญ่ เด็กอาจปฏิบัติไม่ได้

4.6 ไม่เข้าใจปริมาณ เมื่อขนาดเปลี่ยนไป เช่น ธนบัตรใบละ 20 บาท 1 ใบ มีค่าเท่ากับเหรียญ 5 บาท จำนวน 4 เหรียญ หรือเหรียญ 10 บาท จำนวน 2 เหรียญ

4.7 ทำเลขไม่ได้ ไม่ว่าจะนับบวก ลบ คูณ หาร เพียงอย่างเดียว หรือทั้ง 4 อย่าง

4.8 ไม่เข้าใจความหมายของสัญลักษณ์ทางคณิตศาสตร์

4.9 ไม่เข้าใจความหมายของตัวเลขที่นำมาเรียงกันในทางคณิตศาสตร์การเรียงตัวเลขต่างกัน มีความหมายต่างกัน ดังนั้นเด็กประเภทนี้บางคนไม่เห็นความแตกต่างระหว่าง 10 กับ 01 เป็นต้น

4.10 ไม่สามารถปฏิบัติตามขั้นตอนในการคำนวณได้ เช่น ในการบวกเลข 2 หลัก จะต้องบวกหลักหน่วยก่อน ซึ่งได้แก่ตัวเลขที่อยู่ทางด้านขวามือ แล้วจึงบวกหลักสิบเป็นลำดับต่อไป ซึ่งได้แก่ ตัวเลขที่อยู่ทางด้านซ้ายมือ ทำให้เด็กทำเลขไม่ได้ หากมีการทดเลขด้วย ยิ่งทำให้เด็กมีปัญหามากยิ่งขึ้น

4.11 ไม่เข้าใจความหมายการ ชั่ง ตวง วัด เช่น ไม่เข้าใจว่า น้ำตาลทรายมีขนาด น้ำหนัก 4 กิโลกรัม กับฟองน้ำที่มีน้ำหนัก 4 กิโลกรัม จะเท่ากันในด้านน้ำหนักได้อย่างไร เมื่อขนาด ของทั้ง สองอย่างแตกต่างกันมาก

4.12 มีปัญหาในการอ่านแผนที่และกราฟ ถ้าเด็กคนที่มีปัญหาเช่นนี้ นั่งรถไป ต่างเมืองกับเพื่อน 2 คน เพื่อนของเขาทำหน้าที่ขับรถ เพื่อนบอกให้เขาช่วยอ่านแผนที่ทั้งสองคนนี้ หลงทางแน่นอน

4.13 มีปัญหาในการทำโจทย์เลขปัญหา เพราะเด็กไม่เข้าใจความหมายของ ปัญหาที่เป็นโจทย์ จึงแปลความหมายไม่ได้ว่า เมื่อใดจะบวก ลบ คูณ หรือหาร

5. ความบกพร่องทางกระบวนการคิด เด็กที่มีปัญหาในการเรียนรู้ อาจแสดง พฤติกรรมเกี่ยวกับกระบวนการคิด การให้เหตุผลดังนี้

5.1 ไม่สามารถบอกความแตกต่างของสิ่งที่มองเห็นได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อ วัตถุ 2 อย่างหรือมากกว่ามีขนาดลักษณะคล้ายคลึงกัน

5.2 ไม่สามารถบอกความแตกต่างของเสียงที่ได้ยินได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเสียงที่ คล้ายคลึงกัน หรือหากบอกได้ก็ไม่แน่นอน บางทีบอกได้ บางทีบอกไม่ได้ เป็นต้น

5.3 ไม่เห็นความสัมพันธ์ระหว่างส่วนย่อยกับส่วนใหญ่

5.4 มีความจำไม่ดี ไม่ว่าจะมีความจำระยะสั้น หรือความจำระยะยาว จึงทำให้ เด็กบางคนได้รับการวินิจฉัยว่าเป็นเด็กปัญญาอ่อน ทั้งๆที่เขาควรได้รับการตัดสินว่า เป็นเด็กที่มี ปัญหาในการเรียนรู้

5.5 ไม่มีความมานะอดทนในการประกอบกิจกรรมเลย หรือหากมีก็มีมาก จนเกินไป จนบางครั้งทำให้ยากแก่การทำให้เขาเลิกกิจกรรมที่กำลังทำอยู่

5.6 จำสิ่งที่มองเห็นได้ แต่หากนำสิ่งของนั้นให้พันสายตาแล้ว เด็กจะจำสิ่งนั้น ไม่ได้เลย มีพฤติกรรมเหมือนไม่เคยพบเห็นวัตถุนั้นมาก่อน

5.7 ไม่ชอบการเปลี่ยนแปลง ทนไม่ได้ที่จะต้องมีการเปลี่ยนแปลงกิจวัตร ประจำวัน

5.8 มีพฤติกรรมเหมือนถูกรบกวนโดยสิ่งอื่นที่อยู่ภายนอก เด็กบางคนจึงไม่ สามารถควบคุมตนเองได้ เสียสมาธิง่าย เพราะสนใจสิ่งอื่นที่อยู่นอกห้องเรียนเสมอ

5.9 ไม่สนใจสิ่งที่อยู่รอบตัว หรือไม่ก็สนใจเกินไป จนยากแก่การที่จะดึงความ สนใจของเด็กออกจากสิ่งของนั้นๆ

5.10 มีการเคลื่อนที่ เคลื่อนไหวอยู่เสมอ ไม่สามารถอยู่นิ่งเฉยได้นาน

สรุปได้ว่า เด็กบกพร่องทางการเรียนรู้มีความบกพร่องในด้านต่างๆ จำแนกเป็นประเภทต่างๆ ได้แก่ ความบกพร่องด้านการฟังและการพูด ความบกพร่องด้านการอ่าน ความบกพร่องด้านการเขียน ความบกพร่องทางคณิตศาสตร์ ความบกพร่องทางกระบวนการคิด

การจัดการศึกษาเรียนรู้ร่วมสำหรับเด็กบกพร่องทางการเรียนรู้เป็นเรื่องที่สำคัญและจำเป็น เนื่องจากมีเด็กบกพร่องทางการเรียนรู้แฝงอยู่ในกลุ่มเด็กปกติในโรงเรียนค่อนข้างมาก และกระทรวงศึกษาธิการต้องการให้โรงเรียนจัดการศึกษาแบบเรียนร่วมสำหรับเด็กพิการทุกประเภท รวมทั้งเด็กบกพร่องทางการเรียนรู้ ทางการเรียนรู้ด้วย

แนวทางการบริหารการศึกษาแบบเรียนร่วมสำหรับเด็กบกพร่องทางการเรียนรู้

1. ด้านนโยบาย

กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (2537, หน้า 30-31 อ้างใน สมพร หวานเสรีจ) ระบุว่าผู้บริหาร อาจกำหนดแนวทางในการบริหารการศึกษาที่ชัดเจน เช่น ความสำคัญของการจัดการเรียนร่วมสำหรับนักเรียนบกพร่องทางการเรียนรู้ วัตถุประสงค์ เป้าหมาย งบประมาณ วิธีการ การดำเนินงานเช่น

1.1 ประชุมชี้แจงบุคลากรในหน่วยงานให้ตระหนักต่อหน้าที่ในการจัดการศึกษาของชาติ เห็นความสำคัญของทรัพยากรเด็ก ตลอดจนความสำคัญและประโยชน์ของการเรียนร่วม

1.2 แต่งตั้งคณะกรรมการการดำเนินการศึกษาแบบเรียนร่วมและมอบหมายอำนาจหน้าที่ คณะกรรมการอาจจะประกอบด้วย ผู้บริหารหน่วยงาน ผู้ช่วย หัวหน้างาน ครูปกติและครูการศึกษาพิเศษ ผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้เกี่ยวข้องอื่นๆ

1.3 กำหนดแผนดำเนินงาน

1.4 ชี้แจงข้อตกลงบางประการของหน่วยงานนั้นๆต่อบุคลากรผู้เกี่ยวข้อง

ผดุง อารยะวิญญู (ผดุง อารยะวิญญู, 2542, หน้า 57) ระบุว่า รัฐบาลต้องแถลงนโยบายบริหารประเทศ นโยบายการศึกษาควรมีนโยบายเกี่ยวกับการศึกษาพิเศษ ควรเป็นนโยบายที่ทันสมัย เหมาะสมกับสภาวะแวดล้อมทางเศรษฐกิจและสังคมในปัจจุบัน ครอบคลุมขอบข่ายของการศึกษาพิเศษและสามารถนำไปปฏิบัติได้ ในหลายรัฐบาลที่ผ่านมา นโยบายทางการศึกษาพิเศษมีเพียงสั้นๆ ไม่ครอบคลุม ถ้าสมัย เนื่องจากรัฐบาลและสังคมไม่เห็นความสำคัญ และความจำเป็นในการศึกษาพิเศษ

สรุปได้ว่า ทางการบริหารการศึกษาแบบเรียนร่วมสำหรับเด็กบกพร่องทางการเรียนรู้ ด้านนโยบายนั้นต้องมีการประชุมชี้แจงต่อบุคลากร แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินการ กำหนดแผน ดำเนินการ และชี้แจงข้อตกลงต่อบุคลากรที่เกี่ยวข้อง โดยต้องมีการกำหนดนโยบายของ สถานศึกษาให้สอดคล้องกับนโยบายของสำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2. ด้านบุคลากร

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ(2543, หน้า 28-29 อ้างในนพดล ฐิติจันทร์, 2546) ระบุว่าควรมีการพัฒนาบุคลากรดังนี้

2.1 ด้านผู้บริหาร

1. ต้องมีเจตคติที่ดี
2. มีหลักการบริหารจัดการเรียนการเรียนร่วม
3. ทำความเข้าใจกับบุคลากรทุกฝ่ายในโรงเรียน
4. จัดหาบริการสนับสนุนเพื่อเสริมงานการเรียนร่วม
5. ส่งเสริมให้กำลังใจในการปฏิบัติงานของบุคลากร

2.2 ด้านครูปฏิบัติการสอนการเรียนร่วมกับเด็กปกติ/ครูประจำวิชา

1. ควรได้รับการฝึกให้มีความรู้พื้นฐานและวิธีสอนเด็กที่มีความพิการในชั้นเรียน
2. ควรเข้าใจวิธีการประสานงานกับบุคคลอื่นๆที่เกี่ยวข้อง
3. มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนร่วม

2.3 ครูประจำชั้นพิเศษ เป็นครูที่มีวุฒิการศึกษาพิเศษ หรือได้รับการฝึกอบรมทางการศึกษาพิเศษ

1. มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนร่วม
2. มีความเชื่อว่าเด็กทุกคนสามารถเรียนรู้ได้และมีความต้องการพัฒนาตนเอง
3. มีความตั้งใจในการสอน

2.4 ครูเสริมวิชาการ

1. เป็นครูที่ทำหน้าที่การสอนเพิ่มเติมจากการที่เด็กได้เรียนชั้นห้องปกติ
2. เป็นผู้ประสานให้คำแนะนำครูให้ปฏิบัติต่อเด็กพิการได้อย่างถูกต้อง

ภูฟ้า เสวกพันธ์(2552, หน้า 43-45) ระบุว่า การเตรียมครูสำหรับการจัดการศึกษาแบบเรียนร่วมต้องมีการเตรียมครูดังนี้

การฝึกอบรมครู นับเป็นแนวทางการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นได้ ในประเทศสหรัฐอเมริกา พบว่า เพียง 29 เปอร์เซ็นต์ ของนักการศึกษาทั้งหมดที่รู้สึกว่าคุณเองมีทักษะความรู้ หรือการฝึกในด้านการศึกษาอย่างเพียงพอ (Hobbs and Westling, 1998 อ้างอิงใน ภูฟ้า เสวกพันธ์, 2552,

หน้า 43-44) อย่างไรก็ตามปัจจัยสำหรับครู ที่จะทำให้เกิดความพร้อมสำหรับการศึกษาร่วม นั้น เกี่ยวข้องกับ การเตรียมการ ทักษะ และโอกาสสำหรับความร่วมมือ โดยเฉพาะการสร้างทัศนคติเชิงบวก ของครูที่มีต่อเด็กที่มีความสามารถหลากหลาย คือสิ่งสำคัญสำหรับการก้าวสู่ความสำเร็จในโปรแกรมการศึกษาร่วม ซึ่งสามารถเกิดขึ้นได้จากการฝึกปฏิบัติและประสบการณ์เชิงบวกกับเด็กที่มีความสามารถหลากหลาย ฟอริลิน (Forlin, 1996 อ้างอิงใน ภูฟ้า เสวกพันธ์, 2552, หน้า 43-44) พบว่าทัศนคติเชิงลบของครูชาวออสเตรเลียตะวันตก ที่มีต่อเด็กไร้สมรรถภาพ(Disability) เพิ่มขึ้นตามความรุนแรงของความไร้สมรรถภาพ อย่างไรก็ตามทัศนคติเชิงลบนี้ลดลงในกลุ่มครูที่มีประสบการณ์และได้รับการฝึกอบรมในด้านการศึกษาร่วม นอกจากนี้การฝึกอบรมวิธีการสอนเด็กที่มีความสามารถหลากหลาย ยังนำมาสู่การพัฒนาทัศนคติส่วนตัว ส่งผลให้การพัฒนาลักษณะพื้นฐานทางด้านสังคมที่มีร่วมกันของกลุ่มคนในโรงเรียน เกิดการจัดการศึกษาเพื่อตอบสนองความต้องการการเรียนรู้ที่หลากหลายของเด็ก ทั้งนี้เราจะพบว่า ความเชื่อพื้นฐานดังกล่าวนี้เปลี่ยนแนวคิดของการจัดการศึกษาที่เด็กต้องจัดมาตรฐานตนเองให้สอดคล้องกับสิ่งที่สถานศึกษาต้องการ แต่ในทางตรงกันข้าม หน้าที่และความรับผิดชอบของโรงเรียน คือการสร้างลักษณะที่เหมาะสมให้กับเด็ก ค้นพบสิ่งที่ขาดหาย และจัดการฝึกอบรมให้กับครูให้มีความ สอดคล้องกับความต้องการ ทั้งนี้การให้ครูมีการเรียนรู้ร่วมกัน ทั้งในสถานการณ์ที่เหมือนกันและต่างกันนับเป็นอีกแนวทางหนึ่งในการพัฒนาความสามารถในการสอนแบบเรียนร่วม อีกทั้งการให้การสนับสนุน จากเพื่อนร่วมงานอื่นๆและโรงเรียนก็ส่งผลให้เกิดการศึกษาแบบเรียนร่วมที่มีประสิทธิภาพ

การสร้างทัศนคติของครูต่อการจัดการศึกษาแบบเรียนร่วม ครูต้องคำนึงถึงความเข้าใจ การยอมรับ และทัศนคติที่ดีของครูในโรงเรียน ครูผู้สอนนักเรียน ตลอดจนผู้ปกครองที่มีต่อเด็กที่มีความต้องการพิเศษ

ครูในโรงเรียน ครูทุกคนในโรงเรียนเข้าใจถึงความจำเป็นที่จะต้องจัดการเรียนร่วมในโรงเรียน ครูทุกคนร่วมมือกันให้ความรู้ความเข้าใจแก่นักเรียนและผู้ปกครองเกี่ยวกับการเรียนร่วมที่โรงเรียนจัดขึ้น ขอความร่วมมือจากครูในโรงเรียนให้มาช่วยสอนนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ

ครูผู้ทำการสอน ให้ความเข้าใจแก่ครูทำการสอนว่านักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ จะประสบความสำเร็จในการเรียนได้ เพราะครูให้ความเมตตาช่วยเหลือ อบรมสั่งสอน และให้ความรู้ ให้ความรู้ความเข้าใจแก่ครูผู้สอนว่า นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษสามารถเรียน และช่วยเหลือตนเองได้เช่นเดียวกับเด็กทั่วไป

ครูประจำชั้นปกติ นอกจากจะมีความรู้ในด้านการสอนเด็กปกติแล้ว ควรจะได้รับการฝึกอบรมให้มีความรู้พื้นฐานและวิธีสอนเด็กพิการที่เรียนร่วมในชั้นของตน และเข้าใจวิธีการประสานงานกับบุคลากรอื่นๆที่เกี่ยวข้องด้วย

ครูประจำชั้นพิเศษ คือผู้ที่ทำหน้าที่สอนเด็กพิการในชั้นเรียนพิเศษเต็มเวลาหรือบางเวลา ปรับพฤติกรรมเด็กที่มีปัญหาในโรงเรียน ครูชั้นพิเศษนี้มีวุฒิหรือได้รับการฝึกอบรมทางสาขาวิชาการสอนเด็กพิการ หรือทางการศึกษาพิเศษโดยเฉพาะ

ครูเสริมวิชาการ คือ ครูการศึกษาพิเศษที่มีหน้าที่สอนเสริม เพื่อช่วยให้การเรียนของเด็กพิการที่เรียนร่วมในชั้นปกติมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ให้ความช่วยเหลือแก่เด็กตามความต้องการ และจำเป็น โดยจัดตารางการเรียนการสอนวิชาอย่างสม่ำเสมอ ครูสอนเสริมจะมีห้องเสริมวิชาการสำหรับให้เด็กพิการเข้ารับการช่วยเหลือเพื่อการแก้ไขปัญหาด้านการเรียน

ส่วนครูอื่นๆ เช่นครูผู้สอน ครูที่ปรึกษา ครูแนะแนวครูจิตวิทยา ครูสังคมสงเคราะห์ ครูประสานงานและครูผู้ช่วยนั้น โรงเรียนควรจัดหาให้ตามความเหมาะสมกับความต้องการในการช่วยเหลือเด็กที่จัดเข้าเรียนร่วมในแต่ละประเภทได้ หรือจัดให้มีตามสภาพเศรษฐกิจของโรงเรียน และผู้ปกครองตามความเหมาะสมหรือทำการอบรมครูที่มีอยู่แล้วให้ปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวอย่างใดอย่างหนึ่ง

สรุปได้ว่าการบริหารการศึกษาแบบเรียนร่วมสำหรับนักเรียนที่บกพร่องทางการเรียนรู้ ในด้านบุคลากรนั้นต้องสนับสนุนให้บุคลากรได้รับการฝึกอบรมเพื่อให้ความรู้ในการแก้ปัญหาการจัดการเรียนร่วม และการสร้างทัศนคติของบุคลากรต่อการจัดการศึกษาแบบเรียนร่วมเพื่อให้เกิดทัศนคติเชิงบวกของบุคลากรที่มีต่อเด็กบกพร่องทางการเรียนรู้ นอกจากนี้ควรมีครูประจำชั้นพิเศษที่มีวุฒิหรือได้รับการฝึกอบรมทางสาขาวิชาการสอนเด็กพิการหรือทางการศึกษาพิเศษและครูเสริมวิชาการเพื่อช่วยให้การเรียนของเด็กเรียนร่วมมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ส่วนครูอื่นๆโรงเรียนควรจัดให้มีความเหมาะสม

3. หลักสูตรและการประเมิน

กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (2537, หน้า 30-31) ระบุว่า ผู้บริหารควรควบคุมดูแลให้มีการศึกษาและพิจารณาหลักสูตรให้เหมาะสมกับนักเรียนให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ เพื่อเป็นแนวในการจัดการเรียนการสอนต่อไป โดยเน้นเรื่อง แผนการศึกษารายบุคคล หลักสูตร กระบวนการเรียนการสอน การประเมินผล การติดตามและรายงานผล

ผดุง อารยะวิญญู (2542, หน้า 121-122) ระบุว่า หลักสูตรสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ ควรมุ่งขจัดความบกพร่องของเด็กประเภทนี้ และในขณะเดียวกันก็มุ่งให้เด็กมีโอกาสเรียนร่วมกับเด็กปกติ ให้มากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ ดังนั้นหลักสูตรในระดับ

ประถมศึกษาจึงเน้นให้เด็กมีพัฒนาการเต็มที่ จัดความบกพร่องของเด็ก ส่วนในระดับมัธยมศึกษา เน้นความสามารถของเด็ก และมุ่งให้เด็กแสวงหาความรู้และพัฒนาทักษะต่างๆ ของตนเองให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้

เด็กทุกคนควรมีแผนการสอนเฉพาะบุคคล การจัดกลุ่มเพื่อการสอน อาจจัดเด็กที่มีแผนการสอนเฉพาะบุคคลใกล้เคียงกันไว้ในกลุ่มเดียวกันก็ได้ เพื่อความสะดวกในการสอนและขณะเดียวกัน ก็ยังสอดคล้องกับปรัชญาการศึกษาพิเศษที่ต้องสอนเด็กเป็นรายบุคคล ในขณะเดียวกัน ก็ควรจัดเด็กให้มีโอกาสเรียนร่วมกับเด็กปกติ

หลักสูตรสำหรับเด็กที่บกพร่องทางการเรียนรู้ควรครอบคลุมเนื้อหาในด้านต่อไปนี้ได้แก่

1. การพัฒนาการรับรู้และการเคลื่อนไหว ควรมีกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อให้เด็กมีพัฒนาการในด้านการใช้กล้ามเนื้อใหญ่ กล้ามเนื้อเล็ก การประสานกันระหว่างกล้ามเนื้อมือกับสายตา การรับรู้ทางสายตา การรับรู้ทางการฟัง และความเข้าใจเกี่ยวกับส่วนต่างๆ ของร่างกาย
2. ภาษา เด็กบกพร่องทางการเรียนรู้ที่มีปัญหาทางภาษา ดังนั้นหลักสูตรจึงควรเน้นด้านภาษา เพื่อขจัดความบกพร่องด้านนี้ของเด็ก ขอบข่ายของเนื้อหาด้านภาษาควรครอบคลุมไปถึงการพูด การอ่าน การสะกดคำ การเขียน
3. วิชาพื้นฐาน ได้แก่ วิชาคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และ สังคมศึกษา
4. การงานและพื้นฐานอาชีพ พื้นฐานในด้านนี้จะช่วยเตรียมเด็กให้มี ความพร้อมในการฝึกอาชีพต่อไป
5. ทักษะทางสังคม เป็นการฝึกทักษะเบื้องต้นที่จำเป็นที่จะช่วยให้เด็กมีสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่น และสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ในที่สุด

วารี ธีระจิตร (2541, หน้า 146-147) ระบุว่า หลักสูตรสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้เฉพาะทาง จะมุ่งเน้นแก้ไขข้อบกพร่อง ปลูกฝังทักษะด้านต่างๆ ของตนเองเพื่อพัฒนาศักยภาพของแต่ละบุคคลให้ประสบความสำเร็จสูงสุด นอกจากนั้นจะมุ่งให้เด็กได้พัฒนาความสามารถ และความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ หลักสูตรสำหรับเด็กประเภทนี้จะครอบคลุมเนื้อหาที่สำคัญดังนี้

1. ด้านภาษา หลักสูตรจะมุ่งเน้นด้านภาษา เพราะเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้เฉพาะทางที่มีปัญหาทางภาษา จะมีปัญหาทางด้านการพูด อ่าน ฟัง และเขียน สะกดคำ การเปล่งเสียง และจำแนกเสียง
2. ด้านการใช้กล้ามเนื้อมัดใหญ่ และกล้ามเนื้อมัดเล็ก การพัฒนากล้ามเนื้อมัดใหญ่ เช่น การให้เด็กมีโอกาส นั่ง คลาน เดิน วิ่ง

3. ด้านทักษะทางสังคม การช่วยส่งเสริมให้เด็กมีความสัมพันธ์กับผู้อื่นสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นและทำงานเป็นหมู่คณะด้วยความราบรื่น รู้จักใช้ทั้งคำพูดและวางตนได้อย่างเหมาะสมในสังคม

4. ด้านวิชาความรู้พื้นฐาน ได้แก่ วิชาคณิตศาสตร์ สังคมศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ รับรู้ด้านจำนวน ปริมาณ ขนาดรูปทรง ทิศทาง เป็นต้น

5. ด้านการงานและพื้นฐานอาชีพ หมายถึงการเตรียมเด็กให้มีความรู้และความพร้อมด้านการฝึกทักษะในการประกอบอาชีพให้มีความถนัดและทัศนคติที่ดีต่องานอาชีพ

สรุปได้ว่าการบริหารการศึกษาแบบเรียนร่วมสำหรับนักเรียนที่บกพร่องทางการเรียนรู้ในด้านของหลักสูตรนั้นควรควบคุมดูแลให้มีการศึกษาและพิจารณาหลักสูตรให้เหมาะสมกับนักเรียนให้มากที่สุด ซึ่งหลักสูตรสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ ควรมุ่งจัดความบกพร่องของเด็กประเภทนี้ และในขณะเดียวกันก็มุ่งให้เด็กมีโอกาสเรียนร่วมกับเด็กปกติ มุ่งให้เด็กได้พัฒนาความสามารถ และความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ หลักสูตรสำหรับเด็กประเภทนี้จะครอบคลุมเนื้อหา ภาษา วิชาพื้นฐาน การงานอาชีพ รวมถึงด้านสังคมด้วย

4. ด้านงบประมาณ

กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ(2537, หน้า 30)ผู้บริหารต้องจัดสรรงบประมาณสำหรับการบริหารการศึกษาแบบเรียนร่วม เช่นเดียวกับการบริหารการศึกษาของเด็กปกติ งบประมาณที่จัดสรรได้แก่ งบประมาณด้านอาคารสถานที่ วัสดุ ครุภัณฑ์ อุปกรณ์ สื่อการเรียนการสอน ค่าซ่อมแซมและบำรุงรักษาตลอดจนงบประมาณสำหรับบริการพิเศษที่จำเป็นจะต้องจัดให้เด็ก เช่นห้องเสริมวิชาการ

5. ด้านการนิเทศติดตามและประเมินผล

การดำเนินงานการศึกษาแบบเรียนร่วมสำหรับนักเรียนบกพร่องทางการเรียนรู้ กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ(2537, หน้า 30-31)ระบุว่าผู้บริหารควรดำเนินการประเมินผลการจัดการศึกษาแบบเรียนร่วมสำหรับนักเรียนบกพร่องทางการเรียนรู้ เป็นระยะๆ อย่างต่อเนื่อง เช่น การเยี่ยมชั้นเรียนที่จัดเด็กบกพร่องทางการเรียนรู้เข้าเรียนร่วม การพบปะครูประจำชั้นครูผู้รับผิดชอบสอนนักเรียนบกพร่องทางการเรียนรู้ และพบปะเด็กบกพร่องทางการเรียนรู้ และการประเมินผลการศึกษาแบบเรียนร่วมประจำปีการศึกษา ซึ่งปฏิบัติอย่างเป็นทางการมากกว่านั้น มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์หาสาเหตุของปัญหา รวบรวมปัจจัยสำคัญที่มีต่อความสำเร็จและสรุปแนวทางในการปรับปรุงแก้ไข ซึ่งจะเป็นข้อมูลสนับสนุนการดำเนินงานในโครงการระยะต่อไป ดังนั้น การประเมินผลโครงการเรียนร่วมประจำปี ผู้บริหารโครงการจึงควรพิจารณาองค์ประกอบหลายด้านที่เกี่ยวข้องกับปัญหาและความสำเร็จของการดำเนินงานเช่น นโยบาย วัตถุประสงค์

แผนงานและวิธีดำเนินการ บุคลากร อาคารสถานที่ การจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตร
งบประมาณ เป็นต้น

วไลรัตน์ บุญสวัสดิ์ (อ้างอิงใน สถิตยส์ สนวนพรหม, 2547, หน้า 16) กล่าวถึงความ
จำเป็นของการนิเทศภายในโรงเรียนไว้เช่นกันว่า

1. การนิเทศเป็นการส่งเสริมคุณภาพการเรียนการสอนภายในโรงเรียน
2. ครูควรได้รับการนิเทศเพื่อพัฒนาความเจริญทางด้าน การเรียนการสอน และทาง
วิชาการ
3. โรงเรียนต้องมีการนิเทศเพราะโครงการที่ประกอบด้วยข้อมูลจากการนิเทศช่วยใน
การจำแนกคุณภาพครูและความต้องการที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน นอกจากนี้หลักฐานและ
ข้อมูลต่างๆ ยังสามารถช่วยในการตัดสินใจปัญหาบางอย่างของโรงเรียนได้
4. การนิเทศสามารถกระตุ้นและแนะนำความคิดใหม่ๆ ให้เกิดขึ้นกับครูในโรงเรียน
โดยเฉพาะในกรณีที่น่าเอาเทคนิคและวิธีการใหม่ๆ ตลอดจนการวิจัยมาใช้จะเป็นการช่วย
ในการเก็บข้อมูลในการนิเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ และน่าเชื่อถือ
5. โรงเรียนมีความจำเป็นที่ต้องอบรมครูโดยกระทำต่อเนื่องเพราะไม่มีหลักประกันได้
ว่า ครูที่ผ่านสถาบันฝึกหัดครูแล้วจะมีคุณภาพดีตลอดไปโดยไม่จำเป็นต้องมีการนิเทศเพราะ
ความก้าวหน้าทางด้านวิชาการเพิ่มพูนขึ้นเรื่อย ๆ
6. เพื่อเป็นการช่วยครูได้เข้าใจปรัชญาและวัตถุประสงค์การจัดการศึกษาของโรงเรียน
ที่ชัดเจนและสามารถดำเนินการสอนให้บรรลุเป้าหมายได้
7. เพื่อเป็นการเสริมสร้างขวัญและกำลังใจของคณะครูและก่อให้เกิดความรู้สึกร
ปลอดภัย รักและภูมิใจในงานที่ปฏิบัติอยู่

สรุปได้ว่าการนิเทศติดตามและประเมินผลการดำเนินงานการศึกษาแบบเรียนร่วม
สำหรับนักเรียนบกพร่องทางการเรียนรู้ นั้น ควรดำเนินการเป็นระยะๆอย่างต่อเนื่อง เพื่อนำผลที่
ได้มาพัฒนาการเรียนการสอนให้มีคุณภาพ และแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น นอกจากนี้ยังสามารถนำข้อมูล
สนับสนุนการจัดการศึกษาแบบเรียนร่วมสำหรับนักเรียนบกพร่องทางการเรียนรู้ระยะต่อไป

บทบาทการจัดการศึกษาแบบเรียนร่วมของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบูรณ์เขต 2

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบูรณ์เขต 2 ได้ดำเนินงาน โครงการพัฒนาคุณภาพการ
จัดการศึกษา ซึ่งเป็นเรื่องเกี่ยวกับการจัดการศึกษาแบบเรียนร่วมโดยมีข้อมูลดังนี้

1. โรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม จำนวน 19 โรงเรียน
2. เครือข่ายโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม จำนวน 35 โรงเรียน

3. จำนวนนักเรียนพิการแต่ละประเภทในโรงเรียนเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบูรณ์เขต 2
  - 3.1 เด็กที่มีความบกพร่องด้านการเห็น จำนวน 32 คน
  - 3.2 เด็กที่มีความบกพร่องด้านการได้ยิน จำนวน 6 คน
  - 3.3 เด็กที่มีความบกพร่องสติปัญญา จำนวน 38 คน
  - 3.4 เด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกาย จำนวน 73 คน
  - 3.5 เด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ จำนวน 886 คน
  - 3.6 เด็กที่มีความบกพร่องทางการพูดและภาษา จำนวน 13 คน
  - 3.7 เด็กที่มีความบกพร่องด้านอารมณ์ จำนวน 10 คน
  - 3.8 เด็กออทิสติก จำนวน 27 คน
  - 3.9 เด็กพิการซ้ำซ้อน จำนวน 39 คน

จากข้อมูลดังกล่าวสรุปได้ว่าเด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ในโรงเรียนเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบูรณ์เขต 2 มีจำนวนมากจึงสมควรได้รับการพัฒนาจากโรงเรียนในหลายด้าน ซึ่งสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบูรณ์เขต 2 ได้ทำการคัดเลือกโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม จำนวน 19 โรงเรียนและเครือข่ายโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม จำนวน 35 โรงเรียน เพื่อดำเนินการศึกษาแบบเรียนร่วม

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศ

เกสร คงศรี (2545) ได้ศึกษาสภาพ ปัญหา และแนวทางการบริหารโรงเรียนเรียนร่วมตามมาตรฐานการศึกษาพิเศษของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพระจวบคีรีขันธ์ ผลของการศึกษาพบว่า ในภาพรวมโรงเรียนมีปัญหาการปฏิบัติตามมาตรฐานการศึกษาพิเศษอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนรายด้านและรายตัวบ่งชี้ พบว่าทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง ยกเว้นปัญหาด้านการจัดการเรียนการสอน เรื่องการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ส่งเสริมการเรียนร่วมและด้านการบริหารจัดการคือ การใช้งบประมาณสำหรับการจัดการศึกษาพิเศษอย่างมีประสิทธิภาพพบว่ามีอยู่ในระดับน้อย

ศิวาภรณ์ อ้วนวิจิตรและคณะ (ศิวาภรณ์ อ้วนวิจิตรและคณะ, 2544, หน้า 115) เรื่อง สภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษเรียนร่วมกับเด็กปกติ โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพิษณุโลก ผลการวิจัยพบว่า สภาพโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ด้านปัญหาโดยรวมพบว่ามีอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อเปรียบเทียบสภาพและปัญหา โดยจำแนกตามขนาดโรงเรียน พบว่าสภาพโดยรวมโดยภาพรวมมี

ความแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนสภาพมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05

สมยศ สุขพัฒน์ (2550) ได้ศึกษาการศึกษากิจการบ้านจัดการโรงเรียนเรียนร่วม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครนายก พบว่า

1. ด้านจัดทำข้อมูลสารสนเทศ มีการจัดเก็บข้อมูลประวัตินักเรียนเป็นรายบุคคล มีการส่งเสริมในการบันทึกข้อมูลลงในแบบประวัติส่วนตัวแยกเป็นแฟ้มรายบุคคล และจัดบันทึกข้อมูลลงคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรม OBEC และโปรแกรม SMITH

2. ด้านการคัดแยก ส่งต่อ มีการจัดหาเครื่องมือในการคัดแยก ส่งต่อ มีการสัมภาษณ์เด็กและผู้ปกครอง การทดสอบ การสังเกตพฤติกรรมของเด็ก การเยี่ยมบ้าน และการใช้เครื่องมือแป้นหมุน

3. ด้านการพัฒนาบุคลากร มีการจัดอบรมครูผู้สอนในการจัดเขียนเนื้อหา และการเขียนแผนจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (Individualize Education Plan, IEP) ตามประเภทความพิการของเด็ก จัดหาเอกสารเกี่ยวกับการจัดการศึกษาพิเศษให้ครูศึกษา จากแหล่งต่าง ๆ

4. ด้านงบประมาณ ผู้บริหารโรงเรียนจัดทำแผนการบริหารงบประมาณและแผนการใช้งบประมาณสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ทั้งงบประมาณของทางราชการและเงินนอกงบประมาณ

5. ด้านสื่อและอุปกรณ์ มีการจัดหาสื่อและอุปกรณ์ เช่น สื่อสำเร็จรูปสำหรับเตรียมความพร้อม บัตรคำ บัตรภาพ มีการจัดทำทะเบียนสื่อและอุปกรณ์ ทะเบียนการยืมและการใช้สื่อ

6. ด้านบริการที่จำเป็น มีการจัดบริการด้านการเรียนการสอน เช่น การจัดห้องเสริมวิชาการ บริการแนะแนว ศิลปบำบัด ดนตรีบำบัด

7. ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก มีการปรับปรุงสภาพแวดล้อมโดยคำนึงถึงความปลอดภัยของเด็กเป็นหลัก จัดบรรยากาศในห้องเรียน จัดหาแว่นตา เครื่องช่วยฟัง คอมพิวเตอร์ สละเวลาในการดูแลเด็กเป็นพิเศษ เพื่อให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษมีความพึงพอใจและอยู่ร่วมกับเด็กปกติได้อย่างมีความสุข

ณรงค์ อัมพรภาค (2550) ศึกษาคุณภาพการดำเนินงาน จัดการเรียนร่วมของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษายุทธศาสตร์ เขต 1 และ 2 พบว่า คุณภาพการดำเนินงานจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมตามทัศนะของผู้บริหาร ครู การศึกษาพิเศษ และครูผู้สอนเด็กเรียนร่วม โดยภาพรวมอยู่ในระดับพอใช้ เมื่อเปรียบเทียบทัศนะของผู้บริหารโรงเรียนของ ผู้บริหาร ครูการศึกษาพิเศษ และครูผู้สอนเด็กเรียนร่วม ที่มีต่อคุณภาพ

การดำเนินงานจัดการเรียนร่วม ของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม เป็นรายด้านพบว่า ด้านคุณภาพนักเรียนและด้านภาคครูผู้สอนเด็กเรียนร่วม ครูการศึกษาพิเศษ มีทัศนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านการบริหารจัดการ และด้านปัจจัยการดำเนินงาน มีทัศนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05

นพดล อธิจันทร์ (2546) ศึกษาการบริหารจัดการศึกษาแบบเรียนรวมในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเลย พบว่า

1. ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการบริหารจัดการศึกษาแบบเรียนรวมในโรงเรียนประถมศึกษา ในทุกองค์ประกอบ โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง

2. ผลการเปรียบเทียบสภาพการบริหารจัดการศึกษาแบบเรียนรวมในโรงเรียนประถมศึกษา จำแนกตามตำแหน่งของข้าราชการครู ประสบการณ์ด้านการฝึกอบรมและขนาดโรงเรียน พบว่า ทุกตัวแปร แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยผู้บริหารโรงเรียน มีระดับความคิดเห็นสูงกว่าครูผู้สอน ผู้เคยมีประสบการณ์ด้านการฝึกอบรม มีระดับความคิดเห็นสูงกว่าผู้ไม่เคยมีประสบการณ์ด้านการฝึกอบรม และข้าราชการครูในโรงเรียนขนาดใหญ่มีระดับความคิดเห็นแตกต่างกับโรงเรียนขนาดกลางและโรงเรียนขนาดเล็ก แต่ข้าราชการครูในโรงเรียนขนาดกลางและโรงเรียนขนาดเล็ก มีระดับความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

3. ผลการเปรียบเทียบปัญหาการบริหารจัดการศึกษาแบบเรียนรวมในโรงเรียนประถมศึกษา จำแนกตามตำแหน่งของข้าราชการครู ประสบการณ์ด้านการฝึกอบรมและขนาดโรงเรียน พบว่า ทุกตัวแปร แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยผู้บริหารโรงเรียน มีระดับความคิดเห็นสูงกว่าครูผู้สอน ผู้เคยมีประสบการณ์ด้านการฝึกอบรม มีระดับความคิดเห็นสูงกว่าผู้ไม่เคยมีประสบการณ์ด้านการฝึกอบรม และข้าราชการครูโรงเรียนขนาดใหญ่มีระดับความคิดเห็นแตกต่างกับโรงเรียนขนาดกลาง และโรงเรียนขนาดเล็ก แต่ข้าราชการครูในโรงเรียนขนาดกลางและโรงเรียนขนาดเล็ก มีระดับความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

สมนึก ภัทรวงศ์ (2552) ศึกษาเรื่องแนวทางการแก้ปัญหาการจัดการศึกษามาตรฐานการศึกษาพิเศษ โรงเรียนเรียนร่วม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำแพงเพชร เขต 1 พบว่า ปัญหาการจัดการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาพิเศษโรงเรียนเรียนร่วม ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร ครูหัวหน้าโครงการฯ ครูผู้สอน ผู้ปกครองและกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำแพงเพชร เขต 1 ปีการศึกษา 2551 โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนแนวทางการแก้ปัญหาการจัดการศึกษามาตรฐานการศึกษาพิเศษ โรงเรียนเรียนร่วม ควรให้ความสำคัญกับ

เรื่องต่อไปนี้เป็น การพัฒนาความรู้ความเข้าใจประสบการณ์และเจตคติที่ดีให้กับบุคลากรที่เกี่ยวข้อง การประสานความร่วมมือกับทุกฝ่ายเพื่อการปฏิบัติเพื่อการปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่อย่างจริงจัง การส่งเสริมด้านขวัญและกำลังใจ การจัดให้มีบุคลากรด้านการศึกษาพิเศษโดยตรงหรือจัดตั้งศูนย์ การศึกษาพิเศษเพิ่มขึ้น การสนับสนุนงบประมาณด้านสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ และสิ่งอำนวยความสะดวก ตามความต้องการจำเป็นอย่างเพียงพอและเหมาะสม

กันยา จันทร์ใจวงศ์ (2546) ได้ทำการวิจัย เรื่องการจัดการเรียนร่วมของเด็กที่มีความต้องการพิเศษในระดับอนุบาลของโรงเรียนใน สังกัดสำนักงานสภาพัฒนาการศึกษาระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ สังกัดสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร และสังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชน พบว่าแต่ละโรงเรียนมีรูปแบบและแนวทางการจัดการเรียนร่วมที่คล้ายคลึงกัน ทั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อต้องการให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษได้รับการพัฒนา ทุกๆ ด้านให้ใกล้เคียงกับเด็กปกติที่มีความต้องการพิเศษที่เข้าเรียนโรงเรียนเรียนร่วมจะต้องมีความพร้อมและได้รับการกระตุ้นพัฒนาการด้านต่างๆ มาก่อนที่จะเข้าเรียน และโรงเรียนจะต้องมีการเตรียมการในด้านบุคลากรต่างๆ เตรียมในเรื่องอาคาร สถานที่ งบประมาณ การจัดกิจกรรมและการประเมินผลการเรียนร่วม เพื่อที่จะทำให้การจัดการเรียนร่วมในโรงเรียนบรรลุวัตถุประสงค์ตามที่กำหนด

วิมาลา ชโยดม (2543) ได้ศึกษาปัญหาการจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ในเขตภาคเหนือตอนล่าง พบว่า

1. ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน ทั้งในโรงเรียนประถมศึกษาและมัธยมศึกษา มีทัศนคติต่อปัญหาการจัดการสอนและบุคลากรทางการสอน ด้านการจัดงบประมาณ ด้านภูมิหลังของครอบครัวเด็กที่มีความต้องการพิเศษ และด้านความร่วมมือการจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษอยู่ในระดับมากเป็นส่วนใหญ่ ยกเว้นเมื่อพิจารณาตามประสบการณ์การทำงาน พบว่ามีปัญหาในระดับปานกลางในภูมิหลังของครอบครัวเด็กที่มีความต้องการพิเศษ
2. ผลการเปรียบเทียบปัญหาการจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ตามทัศนคติของผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ในด้านการจัดการเรียนการสอนและบุคลากรทางการสอน ด้านงบประมาณ ด้านภูมิหลังของครอบครัวเด็กที่มีความต้องการพิเศษ และด้านความร่วมมือการจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ เมื่อพิจารณาตามตำแหน่งที่พบว่า มีทัศนคติต่อปัญหาไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อพิจารณาตามประสบการณ์การทำงาน พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษาและมัธยมศึกษาที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกันมีทัศนคติ

ต่อปัญหาในแต่ละด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วน ผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้สอนเด็กที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีพรรณนะต่อปัญหาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ใน 2 ด้าน คือ ด้านภูมิหลังของครอบครัวเด็กที่มีความต้องการพิเศษและด้านความร่วมมือในการจัดการศึกษาที่เหลืออีก 2 ด้าน มีพรรณนะต่อปัญหาไม่แตกต่างกัน

ทนนชัย อินทนาชัย (2542) ได้ศึกษาเรื่อง การจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิเศษเรียนร่วมกับเด็กปกติในจังหวัดพิษณุโลก พบว่า

1. ด้านอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม ส่วนใหญ่ยังไม่มี การจัดสิ่งอำนวยความสะดวกแก่เด็กพิเศษ สาเหตุเกิดจากการขาดแคลนงบประมาณ และความไม่เข้าใจในการดัดแปลงอาคารสถานที่
2. ด้านบุคลากร ไม่มีบุคลากรด้านการศึกษาพิเศษ และบุคลากรขาดทักษะความรู้ด้านการสอนเด็กพิเศษ
3. ด้านวิชาการโรงเรียนใช้หลักสูตรปกติสอนเด็กพิเศษและจัดกิจกรรม ลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาด เป็นกิจกรรมเสริมหลักสูตรการเรียนการสอน ครูไม่มีเครื่องมือ วัดผลและประเมินผลเด็กพิเศษโดยเฉพาะ ครูใช้เครื่องมือการวัดผลและการประเมินผลแบบเดียวกับเด็กปกติในชั้นเรียน

งานวิจัยต่างประเทศ

ทโจครอวารโดโจ (Tjokrowardjo, 1989, หน้า 1 อ้างอิงใน สมนึก ภัทรรังสี, 2552, หน้า 60) ได้ศึกษาคุณลักษณะความต้องการจำเป็น และปัญหาของโรงเรียนเรียนร่วมระดับประถมศึกษาในจาร์กาต้า พบว่า คุณลักษณะของโรงเรียนเรียนร่วมมีดังนี้

1. มีครูให้คำแนะนำปรึกษาทางการศึกษาพิเศษ
2. มีการสนับสนุนเฉพาะเกี่ยวกับเครื่องมือ และสื่อการสอนพิเศษ

ส่วนปัญหาและความต้องการของโรงเรียนเรียนร่วมได้แก่ หลักสูตรเกี่ยวกับเด็กพิเศษ แหล่งทรัพยากรเกี่ยวกับการเรียนการสอนของนักเรียนและครู สื่อและอุปกรณ์การเรียนการสอนที่เหมาะสม งบประมาณ ความรู้และทักษะของครูผู้สอนในโครงการเรียนร่วม การติดต่อสื่อสารของผู้บริหาร

มาทา (Mata, 1989 อ้างอิงใน สมนึก ภัทรรังสี, 2552, หน้า 61) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ความเข้าใจของบุคลากรทางการศึกษาต่อทัศนคติการเรียนร่วมในเกาะกวม พบว่าบุคลากรทางการศึกษาที่มีความรู้ความเข้าใจเด็กพิเศษมีทัศนคติในทางบวกต่อเด็กพิเศษและการเรียนร่วม ครูการศึกษาพิเศษ ครูแนะแนว มีทัศนคติในทางบวกมากกว่าครูปกติและมากกว่าผู้บริหารโรงเรียน และพบว่า ตัวแปรสำคัญที่มีอิทธิพลต่อทัศนคติในการเรียนร่วมของบุคลากรทาง

การศึกษา ได้แก่ ประสบการณ์ในการสอนเด็กพิเศษ การได้รับการฝึกอบรมทางการศึกษาพิเศษมาก่อน อายุ และการมีประสบการณ์ตรงกับเด็กพิเศษ ครูและผู้บริหารที่เคยสอนหรือมีความรู้ความเข้าใจต่อเด็กพิเศษมาก่อน มีทัศนคติในทางบวกต่อเด็กพิเศษมากกว่าครูที่ไม่มีความรู้เกี่ยวกับเด็กพิเศษ ผู้วิจัยจึงเสนอแนะว่า ควรมีการอบรมครู ผู้บริหาร ตลอดจนบุคลากรอื่นของโรงเรียนก่อนเปิดโครงการเรียนร่วมในโรงเรียนนั้นๆ

ไบรท์ (Bright, 1996, หน้า 1 อ้างอิงใน สุทธิวรรณ ยิ้มสมบุญ, 2545) ได้ศึกษาคุณลักษณะของโครงการเรียนร่วมที่ประสบความสำเร็จ ไว้ว่า มีลักษณะ 6 ประการคือ 1. การฝึกเตรียมเพื่อการเรียนร่วม 2. เจตคติเชิงบวกต่อการเรียนร่วม 3. การจัดประสบการณ์ให้เด็กได้รับการฝึกเพื่อทำความเข้าใจ 4. สัดส่วนของจำนวนครูและนักเรียนที่เหมาะสม 5. การจัดให้มีบริการเสริมเพื่อสนับสนุนการเรียนร่วม 6. การประเมินเด็กได้เร็วที่สุด

จากการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สรุปได้ว่า การบริหารการศึกษาแบบเรียนร่วมมีลักษณะเฉพาะที่แตกต่างจากการบริหารการศึกษาโดยทั่วไปและกระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดแนวทางการจัดการศึกษาแบบส่วนร่วมไว้ 5 ด้าน คือ ด้านนโยบาย ด้านบุคลากร ด้านหลักสูตรและการประเมินผล ด้านงบประมาณ และด้านการนิเทศติดตามและประเมินผล อย่างไรก็ตาม ผลการวิจัยเกี่ยวกับการบริการการศึกษาแบบเรียนร่วมสำหรับนักเรียนบกพร่องทางการเรียนรู้ ยังมีน้อย และขาดการศึกษาวิจัยที่เจาะลึกในเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบูรณ์เขต 2 ผู้วิจัยจึงต้องการศึกษาวิจัยเรื่อง สภาพและปัญหาการบริหารการศึกษาแบบเรียนร่วมสำหรับนักเรียนที่บกพร่องทางการเรียนรู้ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 2 โดยมุ่งศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารและครูในโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมและเครือข่ายโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบูรณ์เขต 2

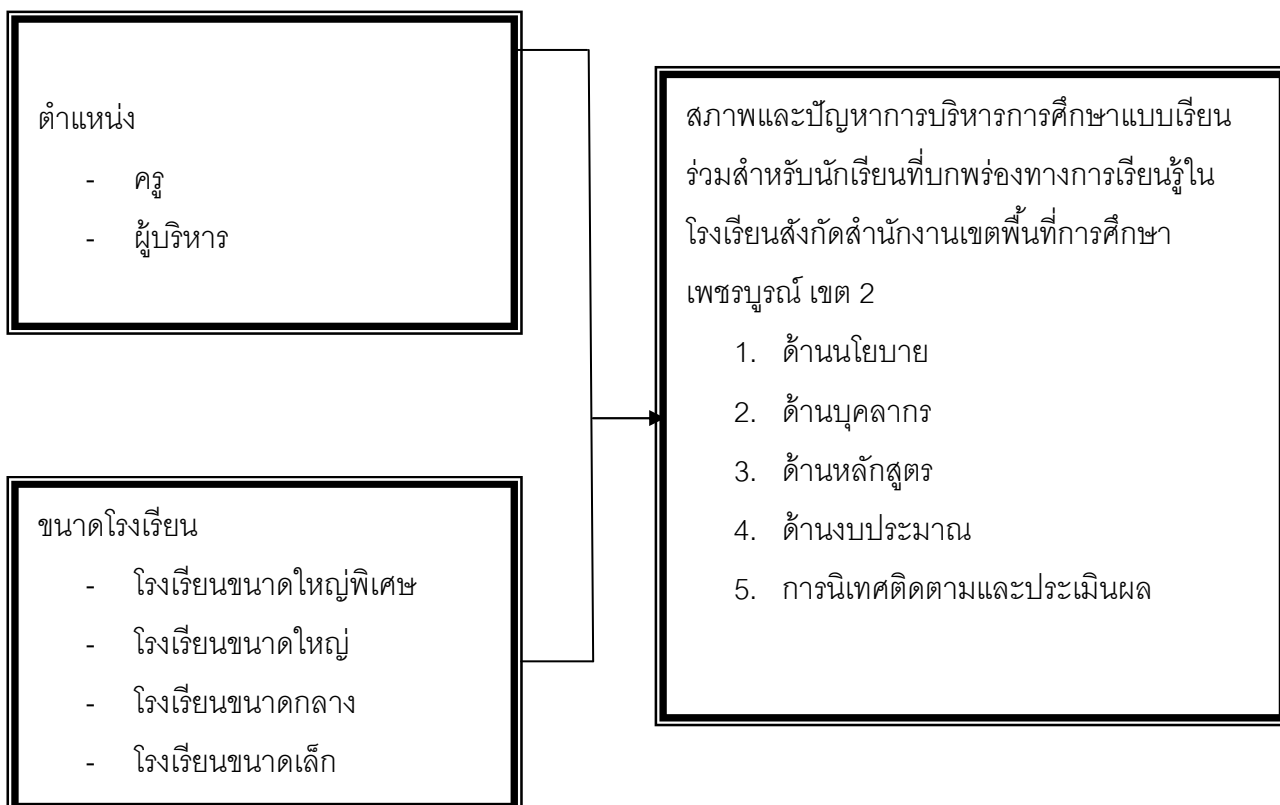
กรอบแนวคิดการวิจัย

การบริหารการศึกษาแบบเรียนร่วมมีลักษณะเฉพาะที่แตกต่างจากการบริหารการศึกษาโดยทั่วไปและกระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดแนวทางการจัดการศึกษาแบบส่วนร่วมไว้ 5 ด้าน คือ ด้านนโยบาย ด้านบุคลากร ด้านหลักสูตรและการประเมินผล ด้านงบประมาณ และด้านการนิเทศติดตามและประเมินผล อย่างไรก็ตาม ผลการวิจัยเกี่ยวกับการบริการการศึกษาแบบเรียนร่วมสำหรับนักเรียนบกพร่องทางการเรียนรู้ ยังมีน้อย และขาดการศึกษาวิจัยที่เจาะลึกในเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบูรณ์เขต 2 ผู้วิจัยจึงต้องการศึกษาวิจัยเรื่อง สภาพและปัญหาการบริหารการศึกษาแบบเรียนร่วมสำหรับนักเรียนที่บกพร่องทางการเรียนรู้ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 2 โดยมุ่งศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารและครูในโรงเรียนแกนนำจัดการ

เรียนร่วมและเครือข่ายโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 2 โดยมีกรอบแนวคิดของการศึกษาค้นคว้า ดังแสดงในภาพที่ 1

ตัวแปรต้น

ตัวแปรตาม

กรอบแนวคิดในการศึกษาค้นคว้า